

Loma ali leta Paulo ana lelelele

Walo bagubagunana

Paulo ana takikili yaiyonana koina ilau yanuwa Kolinita koina. Sauganane koina nige ilalau yanuwa Loma, kaiwena tomeliwo Masidoniya polovinsi yo Akaya polovinsi ali mulolo sikatububunan yo siwolena Paulo koina na tem ilawagili tomeliwo Yelusalema iwolegili. Kana katai besiele yakato Paulo iyaele Kolinita, mwa tomeliwo Loma ali leta ilele yo ali wasa iwolegili yakato nuwanuwana lalakina igitaili mulina mena kabo ilau Sipein.

Yeisu kana tomeliwo sibaibaiwa simiyamiya Loma koina. Tomeliwone bodane koina boda labui simiyamiya, boda yabo siya Diyentail (Kaina Dimdim Gentile) bwaimwa siya nige tomo Yudiya, sibaibaiwasosi. Yo boda yabo siya tomo Yudiya siya kali kulutubu ilaomaya Abelamo koina, nige sibabaibaiwa Loma koina.

Leta bwaite kalona mena Paulo ana nuwatu lalakina iyaele Peina 1 tomna 17, iba, “Wasana namwanamwana iyakenayagila yakato melimo koina Yaubada ikawa-namwanamwa-yagila.” Paulo iwalo-masala yakato Yaubada manna mena tomo meuloili siya tolopwano, nuwana siya tomo Yudiya o nuwana siya nige tomo Yudiya (1:18—3:20). Na siya Yeisu Keliso kana tomeliwomo Yaubada ikawa-namwanamwa-yagili (3:21—4:25). Kabo tabe Paulo iedeedede yoi yawasi waluwaluna kaiwena. Iwalo yakato

tem Yaubada ikawa-namwanamwa-yagila kani tamiya yawasi waluwaluna koina (peina 5-peina 8). Peina 9 yo kanasiga peina 11 koina Paulo iedeedede tomo Yudiya meuloili kaiweli. Tomo Yudiya bwaimwa tomo Isileli yakato siya Yaubada ana gitesipwa tomoliyao kaiwena siya silaomaya Abelamo koina na iyamo Yeisu Keliso nige simemeliyan, mwa kani nige lebo silolobai. Koinaele Paulo ineli iba, “Gubesi siya boda Isileli? Yaubada ana paisowa kolili idudulai o nigele? Isikotanagili molosi o nigele?” Kabo ana neline iyamaisali. Yo Paulo iwalo-masala kolila toisabo mumuga ilonamwayagila tapaisowai kalakavao yo toloinao kolili kaiwena kita Yaubada ikawa-namwanamwa-yagilako (12:1-15:13). Letane ana kaba mwawasi koina Paulo yo kanakavao ali walo-mulolo siwalowen tomeliwo Loma kolili (Peina 16).

¹ Yau Paulo, Yeisu Keliso ana topaisowa, yo Yaubada iyoganiyau yaemala tosagenawasa (apositolo) yo ipeiyau wasana namwanamwana kana toyawasa. ² Yaubada ana waloy-amei ipei-bagunayan yakato naga wasa namwanamwanane kani itubu, mwa palopitao waloyameline siwalo-masalan yo silele Buki Tabu beyabeyana kalona mena. ³ Wasa namwanamwanane iya Natuna wasana, iya ala Guyau Yeisu Keliso. Yo ana emala tomo koina kaiwena mwa iya Kin Deibida tubuna, ⁴ na takatai iya bulibuli tomona yo Yaubada Natuna kaiwena Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe mena itoloyoima boita mena.

⁵ Iya bwaimwana kagu yauyauya iyeyama kolyau na yaemala apositolo esana kana tobali kaiwena, na mesabana yanuwa uloina uloina tomonliyao bwaimwa siya nige Yudiya tomonliyao yayoganlima Keliso simeliyan yo siobigai. ⁶ Yo komiu tabe besiele kwamiyamiya yanuwa Loma koina, Yaubada tabe iyoganmiuko kwaemala Yeisu Keliso ana susu tomonliyao. ⁷ Yau Paulo leta bwaite yalele yo yayawasa ilaowa kolimiu meuloimiu komiu kwamiyamiya yanuwa Loma koina, komiu Yaubada imuloloimiu yo iyoganmiu kwalaoma kwaemala ana tomoyao. Yo yakawanoi Tamala Yaubada yo ala Guyau Yeisu Keliso ali katekamkamna yo ali nuwa-daumwali katemiyao siloyapowonli.

Paulo nuwanuwana lalakina ilau Loma igitaili

⁸ Yagu nuwatu bagubagunana bwaite besiele. Yeisu Keliso esana mena yakawatoki yagu Yaubada koina komiu meuloimiu kaiwemiu, kaiwena ami meli wasana yanuwa yaulina dedeina esopali sibenalanako. ⁹⁻¹⁰ Sauga meuloina yakawakawanoi kaiwemiu. Iya Yaubadane, bwaimwana wasana namwanamwana yaluwewasayani me kate-yawasosigu mena kaiwena, iya ikatai sauga meuloina yanuwatu-kalatagimiu yagu kawakawanoi koina. Na sauga bwaite koina yakawanoi koina tem ana nuwatu besiele, na tem kamwasa isoke na yalaowa yagitaimiu. ¹¹ Yawalo bwaite besiele, kaiwena nuwanuwagu lalakina tem yagitaimiu na yasaguimiu na mesabana Yaluyaluwa Tabuna ana yauya tupwana wakalai na wakaiwe.

¹² Tem yalaowa yagitaimiu kani komiu yo yau taesagusagu-wagila ala edeedede koina na mesabana yau yagu meli mena yasaguimiu yo komiu ami meli mena kwasaguiyau. ¹³ Kaukavao yo duguwao, nuwanuwagu wakatai sauga ibaibaiwa yanuanuwatu gubesina na yalaowa. Kaiwena nuwanuwagu lalakina yalaowa na yakabi-yakaiwemiu yo yaguguye ami bodao siya nige Yudiya tomonliyao kolili na sinuwabui besiele yagu guguye uwena yalobai siya nige Yudiya tomonliyao kolili dedei uloili uloili kolili. Sauga kaigeda kaigeda yatonatonan laowa kaiwena na iyamo ginauli yabo ikaukausiyau.

¹⁴ Yau wasana namwanamwana yakatai, mwa iyamala kagu yaga na wasane yayawasayan tomo meuloili kolili, siya tokaina Giliki yo siya nige tokaina Giliki kolili, yo siya me ali katai yo siya tonuwapwanopwano. ¹⁵ Bwaite iya kagu yagane kaiwena nuwanuwagu lalakina wasana namwanamwana yaguguyeyan komiu Loma tabe kolimiu. ¹⁶ Me yagu katepatu wasana namwanamwana kana guguye kaiwena nige yamwamwalimwaline, kaiwena saugana tem taguguyeyan, Yaubada ana kaiwe imiyamiya wasane koina kateli isakona na mesabana analiyao siya simeli wasane koina ileboili. Baguna Yeisu Keliso wasanane siguguyeyan siya tomo Yudiyamo kolili Yelusalema koina na sauga bwaite koina wasane sokesokena tomo meuloili kolili na tem lebo silobai wasane koina. ¹⁷ Wasana namwanamwana iyakenayagila yakato melimo koina Yaubada ikawa-namwanamwa-yagila. Ginauli lalakina kaigedamo meli. Besiele Buki

Tabu ana walo-masala, iba, “Tomone siya ali meli kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yagili mwa siya yawasi miyamiya yaina silobai.”

Tomo tonaenaela meuloila Yaubada ana munamunai imiyamiya kolila

¹⁸ Na tomo tupwaliyao siyauyaulesosi yo mumugali sinaesosi. Kabo Yaubada ana munamunai yo ana kalomagigili ilobilobimaya bulibuli mena kolili kaiwena ali yauyaule koina Yaubada kana katai yawasosi sikaukausili sibomayoi kolili yo tomo tupwaliyao kolili. ¹⁹ Yaubada ana munamunai yo ana kalomagigili kani silobai kaiwena tawae tomo sowasowali sikatai iya kaiwena iyakenayagiliko kaiwena iboma iyamayaleyako kolili. ²⁰ Kaiwena sauganane Yaubada yanuwa yaulina iyamayale yo kanasiga kabona, imayalesosi tomo kolili yaiya iya yo ana kaiwe imiyayai mwa walo yawasosi iya Yaubada. Iya nige sowasowana tomo manli mena sigitai, na ginauliline iyamayaleli manli mena sigitaiyako yo sowasowana iya kana katai imiyamiya kateli mena. Mwa nige sowana siwalo-panaisi siwaloba, “Nige sauga yabo Yaubada ana kilakilala kagigitai mwa kani nige kamemeli.”

²¹ Bwagana toyauyaulene sikataiyako yawasosi Yaubada imiyamiya, na iyamo nige sitotobaliseyan yo nige sikakawa-Yaubada-yan, yo nige sikakawatoki koina. Kabo ali nuwatu yauyauleli meuloina nige kannu ipapagan yo yauyaule yo boniboniyai kateliyao sikalapowon. ²² Siya siwaloba, “Kai tosonoga”, na iyamo siya toyauyaule. ²³ Tem sowana sipwalou

Yaubada miyamiya yaina koina, na iyamo nige sigiginauli besiele. Na siya sipwalou kokotomo kolili kokotomone kali koleya besiele tomo yo besiele man sievaeva yo besiele yakayakan yo besiele yamayamayale sinenenene bwatano mena, bwaimwa weso yo waligowa, siya kani nige simimiyayai. ²⁴ Mwa Yaubada toyauyaulene italam-gabaegili siboma ali gadosisi mena mumugana naenaena koina sipaisowa, yo mwalimwaline mumugana sipaipaisowai kalikavao mekalikavao. ²⁵ Wasa yawasosi Yaubada kaiwena sisikotanan na wasa mwakomwakotana simeliyan. Mwa ali tapwalolo koina sipwalou Yaubada ana yamayamayaleyao kolili, na nige sipwapwalou Yaubada Toyamayale koina, bwaimwa iya kita sauga meuloina tatobatobalan. O besiele.

²⁶ Bwaite mumugaline kaiwena mwa Yaubada italam-gabaegili ganawali mumugana uloi molosina signaginaulti. Tabe sinesineo yauyauleli ali tali sinesineo mekalikavao siganawali, mumugane bwaite nige idududulai, nige kana lonamwa koina silalau. ²⁷ Besiele tabe tatao yauyauleli nige mekalikavao sinesineo sikekeno, na ali tali tatao nuwanuwali lalakina. Kabo tau yo tau siganawali, mwa paisowane maisana nae iyawayawatagili sibomamo kwapili mena. ²⁸ Tabe besiele wasa yawasosi Yaubada kaiwena genuwali sinuwatu-kalatan yo siwaloba, “Nige Yaubada kana nuwanuwatu yabo kolimai”, mwa italam-gabaegili ali nuwatu yauyauleli koina na ginauline nige sowasowana signauli na iyamo signauli. ²⁹ Nuwatu

yauyauleli meuloili kolili sikalapowon besiele patipati, nuwatu naenaeli, lamwapolowe, unuyamate, gamwapakiki, mwakota, yo sibayanae, ³⁰ sietalapili, kalikavao sisinalili, Yaubada sikalomagigilan, sigamwa-panapanawa, sigagasa, sinuwa-saesae, sinaliyao yo tamaliyao ali walo nige sibebenalagili, yo ginauli naenaeli kali nuwanuwatu sinuwanuwatuili, ³¹ yo nige yabo nuwatu dudulaina kolili, ali waloyameli nige sinunuwatu-kalatagili, kalikavao nige simumulolo kolili yo nige sikakatekamkamnayangili. ³² Sikataiyako Yaubada ana lolina iwalo yakato yauyaule mumugana maisana boita. Na iyamo nige silolopei, iyaelemo sipaipaisowai, yo kalikavao siya kamwasane kaigedana sipaipaisowaine sikawa-namwanamwa-yagili.

2

Tabu kawa-naenae kaiwena Yaubada iya toyatala dudulaina

¹ Komiu tabe wakataiyako yauyaule mumugana maisana boita, kabo kaukavao yo duguwao, tabu tomo yabo wakakawa-naenae-yan yakato iya toyauyaule yabo na kowa nigele. Kaiwena tem wakawa-naenae-yan bwaimwa kawa-naenaene yauyaule mumugana. Nige sowana kwawalo-panaisi yo kwawaloba, “Yaubada ana lolina kawa-naenae kaiwena nige kakakatai.” Saugana tem tomo yabo wakawa-naenae-yan kwabomayoi ami yatala waginaginali. ² Kita takatai siya meuloili yauyaule mumugana siginaginali Yaubada kani iyatalayagili, yo ali yatala idudulaisosi yo

ilonamwayagili. ³ Mwa gubesi ami nuwatu yakato komiu tokawa-naenae sowasowamiu Yaubada ana yatala kwayabubu-gabaen? Kaiwena mumugana yauyaulene siya siginaginauline iyaele tabe komiu waginaginauli ami kawa-naenae-yagili koina. ⁴ Nuwana ami nuwatu yakato Yaubada ana katekamkamna yo ana kalakisiye kolimiu ginauli bwagabwaga. Na nigele, Yaubada iya Tokatekamkamna yawasosi, ana munamunai iyoviya yo ana kalakisiye imamalawe. Nuwana komiu nige nuwamiu simamayale yakato Yaubada imulolo kolimiu yo nuwanuwana ana mulolo wakilala na mesabana kwanuwabui.

⁵ Na komiu genuwamiu nuwabui kabo ami gamwa-panapanawa yo ami kate kololo kaiwena mwa kwabomamo ami yatala kwaetuetulan yoi kaliyatenane koina Yaubada ana munamunai iyakenayagili toyauyaule kolili. Sauganane koina tomo meuloili Yaubada ana yatala dudulaina kani sigitai. ⁶ Yo tomo meuloili maisali kani iwolegili, ali paisowa kana koleya koina. ⁷ Tomo tupwaliyao paisowa namwanamwali kaiwena sikepate kaiwe, kaiwena nuwanuwali Yaubada esali ikeleisinagili yo ikawa-namwanamwayagili yo yawasili miyamiya yaina silobai. Mwa koina Yaubada kani iyamaisali besiele. ⁸ Na tomo tupwaliyao sibomamo ali namwanamwa siloyai yo naenaena kana kamwasa simuliya na wasa dudulaina sisikotanan. Kabo Yaubada me ana munamunai kani iyamaisa kolili. ⁹ Siya analiyao mumugana naenaena sipaipaisowai, silae yo kamkamna Yaubada kani iwolegili. Walo

bwaitete baguna siya tomo Yudiya kaiweli yo besiele tabe siya nige tomo Yudiya kaiweli. ¹⁰ Na analiyao tomo siya mumugana namwanamwana siginaginauli Yaubada kani meuloili esaliyao ikeleisinagili yo ikawa-namwanamwa-yagili yo ikabi-yanuwadaumwalili, nuwana siya tomo Yudiya o nuwana siya nige tomo Yudiya. ¹¹ Kaiwena Yaubada nige igogolulau siya tomo Yudiya kolili na loina kaigedamo koina kani tomo meuloili iyatalayagili besiele mumugali.

¹² Siya Mosese ana loina nige imimiya kolili, na tem silopwano, Yaubada kani iyatalayagili yo maisali iwolegili na nige yakato Mosese ana loina ikalai yo koina iyatalayagili. Na siya Mosese ana loina imiyamiya kolili, na tem silopwano, Yaubada kani iyatalayagili Mosese ana loina mena yo maisali iwolegili.

¹³ Kaiwena nige yakato siya loinane tenali mena sibenalan mowoi sidudulai Yaubada manna mena, nigele, na siya loinane sibenalan yo kateli mena sipei yo nuwali idudulaiyan yo siobigai siyamo sidudulai Yaubada manna mena.

¹⁴ Siya Mosese ana loina nige sikakatai, mwa sibomamo ali nuwamayale koina sipaipaisowa yo sikatai toweya namwanamwa yo toweya naenaena bwaimwana sibomamo ali loina, ¹⁵ ali paisowa iwalo-masalan yakato namwanamwa yo naenaena sikataiyako. Tabe ali nuwatu yawasosi kateli mena iwalo-masalanyoi namwanamwa yo naenaena sikataiyako mwa sauga tupwana ali nuwatu mena iba, “Kulopwano bwaimwana” yo sauga tupwana ali nuwatu mena iba, “Bwaimwana inamwanamwa kupaisowai”.

¹⁶ Mwa takatai naga kaliyatenane ilalaoma koina kani Yaubada tomo ali nuwatu wadawadamli ipei-yawatagilagili, yo ana kaiwe iwolena Yeisu Keliso koina na tomo meuloili iyatalayagili, besiele wasane namwanamwanane yagu guguyeyanne ana walo-masala.

Tomo Yudiya sibatoko kani lebo silobai Mosese ana loina kana obiga koina

¹⁷ Na komiu kami kulutubu ilaomaya Abelamo koina mwa wagagasa kwawaloba, “Kai tomo Yudiya, Yaubada ana tomoyao, yo yatala kana sauga koina Yaubada kani ikawa-namwanamwagaimai Mosese ana loina kana muliya kaiwena.

¹⁸ Kai tomo Yudiya Yaubada ana nuwatu kakataiyako yo Mosese ana loina iyakenayagimai mwa sowasowamai namwanamwana yo naenaena kali koleya kayakasa-yadudulaili.

¹⁹ Kai tomangibugibu kali toyadudulai yo siya simiyamiya boniboniyai mena ali mayale,

²⁰ yo toyauyaule kali towalo-kalatan, yo tabe melumeluwo kali toyakayakatai ele mwa kai tomo Yudiya. Yo Mosese ana loina imiyamiya kolimai yo sowasowana katai meuloina yo Yaubada ana nuwatu yawasosi kalobaili loinane koina.”

²¹ Na komiu tomo Yudiya ami walo gagasa bwaine besiele, awa? Na kami kawa-naena kani yawalowen. Yakato kwaemala toyakayakatai kamikavao kolili, na iyamo nige kwabomayoi kwayayakataimiu. Waguguye kamikavao kolili kwaba, “Tabu kewali”, na iyamo komiu wakewakewali. ²² Tabe kwaba, “Tabu kamkava wainena koina ugwaganawali”,

na iyamo komiu waganaganawali. Yakato kokotomo kwasikotanagili, na iyamo kwalusae siya kokotomo kana topwalou ali nume tapwalolo mena yo ginauli tupwaliyao wakewalili. ²³ Kwawalo-seyagimiu kwabomayoi kwaba, “Mosese ana loina iyaele kolimai”, na iyamo loinane kwalikwaili. Yakato komiu Yaubada ana susuyao na iyamo loinane ami likwaina kaiwena Yaubada kwayamwalimwaline. ²⁴ Komiu tomo Yudiya ami yauyaule kaiwena Buki Tabu iwalo-masalanako iba, “Ami yauyaule kaiwena mwa siya nige Yudiya tomonliyao Yaubada esana sikawa-naenae-yani.”

²⁵ Komiu tomo Yudiya nigwenigwe mumugana iyaele wakalaiyako, yo iwalo-masalan yakato komiu Yaubada ana tomoyao. Tem Mosese ana loinao meuloili kwamuliya-olili kabo nigwenigwe kana namwanamwa imiyamiya. Na tem nige sowasowamiu ana loinao meuloili kwamumuliya-olili, ee kana koleya besiele nige nigwenigwe mumugana wakakalai. Kana katai bwaite besiele, tem loina kaigeda kwalikwai ami nigwenigwe iyamala ginauli bwagabwaga Yaubada manna mena. ²⁶ Siya nige Yudiya tomonliyao, nigwenigwe mumugana nige sikakalai. Na tem loina ana walo simuliya, Yaubada kani ikataili yakato siya besiele nigwenigwe mumugana sikalaiyako. ²⁷ Kabo siya meuloili loina simuliya bwagana nige nigwenigwe mumugana sikakalai yoli mena siya kani sikawa-naenae-yagimiu kaiwena komiu loinane nige kwamumuliya. Bwagana nigwenigwe mumugana wakalaiyako yomiu

mena yo me ami Buki Tabu beyabeyana na iyamo kani sikawa-naenae-yagimiu ami loinalikwa kaiwena. ²⁸⁻²⁹ Komiyo tomo Yudiya kwabomayoi ami tali tomo Yudiya mekamikavao kwaetobatobala-nagimiu ami nigwenigwe kalaina kaiwena, awa? Na tem Yudiya yabo katena idudulai Yaubada manna mena, ee yawasosi iya Yudiya tomona. Kaiwena nigwenigwe mumugana yawasosi iyaele mwa Yaluyaluwa Tabuna ana paisowa katena mena, nige tomo ali paisowa yona mena. Tomone bwaine besiele kana tobali ilaomaya Yaubada koina, nige ilalaoma ana tali tomoyao kolili. Kabo tabu ami nuwatu yakato kowa tomo Yudiya yawasosi nigwenigwe am kalaina kaiwena. Yo tabu ami nuwatu yakato kowa Yudiya yawasosi kaiwena tamam sinam kali kulutubu ilaomaya Abelamo koina.

3

¹ Nuwana tomo Yudiya yabo kani ineli koliyau iwaloba, “Tem am walo nigwenigwe kaiwena idudulai, gubesi, namwanamwa yabo imiyamiya koina na kai tomo Yudiya isaguimai na tomo meuloili nigele? Nigwenigwe mumugana iyaelemo kolimai imiyamiya yakato kai Yaubada ana tomoyao. Gubesi, bwaine kaba sagu kolimai o nigele?” ² Kainana kani yayamaisa yawaloba, O, besiele, walo yawasosi. Namwanamwa lalakina yabo bwaimwana Yaubada ana walo, bwaimwana Buki Tabu beyabeyana, iwolegili tubumiyao Yudiya tomo bagubagunali kolili na sigite-kalatan. ³ Na walo yawasosi Yudiya

tupwaliyao Yaubada ana walo nige simumuliya
 yo nige simemeliyan. Gubesi, tawae kani
 tawalowen? Yakato Yudiyane ali yauyaule
 kaiwena Yaubada kani nige ana waloyameli
 igiginaulili? ⁴ Nigele molosi. Bwagana tomo
 meuloili simwakota, Yaubada kani nige
 imwamwakota kolila kaiwena iya
 towalo-yawasosi. Besiele Buki Tabu ana walo
 iedeededede Yaubada kaiwena iba, “Saugana tem
 kuedeededede, tomo meuloili kani sikatai am
 edeededene walo yawasosi, yo am yatala koina
 kani kubaguna yo kam toyakewaiwone
 ukaiwe-gabaegili.”

⁵ Ala yauyaule koina kani tomo sigitai
 Yaubada ana namwanamwa isaesosi. Na
 iyamo toyauyaule tupwaliyao siedeededede
 bwagabwaga siwaloba, “Ama yauyaule koina
 Yaubada wasana kasagui kabo nige sowasowana
 imunamunai kolimai yo nige sowasowana
 iyamaisamai ama yauyaulene kaiwena.” Na
 bwaite walone besiele tomo yanuwa yaulina ali
 walo, nige Yaubada ana nuwatu. ⁶ Walone kani
 yayamaisa bwaite besiele. Nigele, nigele molosi.
 Yaubada iya todudulai yo nige sowana italam
 ala yauyaule maisana tayabubu-gabaen. Kabo
 kani iyatalayagila ala yauyaule kaiwena. Tem
 Yaubada iya nige todudulai kani gubesi na tomo
 meuloili yanuwa yaulina mena iyatalayagili?
⁷ Na nuwana tomo yabo kani iwaloba, “Yagu
 mwakota koina kani tomo sigitai Yaubada ana
 dudulai ilalakisosi. Kamwasane koina Yaubada
 wasana yasagui kabo nige sowana ikawa-
 naenae-yagau.” ⁸ Kabo tomone kainana kani

yayamaisa bwaite besiele. Nuwatune nuwatu yaulya. Nige sowasowana tawalo besiele. Tem tawalo besiele bwaimwana, kana koleya besiele tawalowalo bwagabwaga tawaloba, “Mumugana naenaena tapaisowai na mesabana uwena namwanamwana iyawatagili.” Na tomo tupwaliyao siyakewaiyau, yakato walone bwaite yau yagu walo. Na nigele, bwaite mwakota. Ilonamwayagili tem Yaubada iyamaisali ali yakewaiyau kaiwena.

Nige tomo yabo idududulai Yaubada manna mena

⁹ Mwa gubesi, tomalaele kai tomo Yudiya kadudulaisosi kabo muli mena siya nige tomo Yudiya? Yakato ama nigwenigwe isaguimai Yaubada manna mena? Nigele, nigele molosi. Iyaele yawaloko tomo Yudiya yo siya nige tomo Yudiya tatoyatoyawa kaiwena meuloila tamiyamiya naenaena luwana mena.

¹⁰ Kaiwena Buki Tabu iwalo bwaite besiele, “Nige todudulai yabo ipapagan, nige yabo. ¹¹ Nige tokatai yabo ipapagan, nige yabo ipwapwalou Yaubada koina. ¹² Meuloili kamwasa dudulaina silogabaenako silosuwala yo siyamala ginauli bwagabwaga. Nige yabo ana paisowa idududulai, nigele, nige yabo. ¹³ Walone iyawatagilima gamwali mena sowasowana kalikavao siunuili yo siboita. Memenali mena mwakota edeededena siwalowalowen, na sopali mena walone iyawatagilima besiele weso kelakelabasina. ¹⁴ Walo naenaeli yo kalomagigili waloli gamwali mena sikalapowon. ¹⁵ Kaekaeliyao simalae na silau tomo siunuyamateli, ¹⁶ tem

toweya koina silau, kani tomo sisibayanaeli yo siyakamkamnali. ¹⁷ Miya daumwali kana miya nige sikakatai. ¹⁸ Yaubada kana matausi nige kolili imiyamiya.”

¹⁹ Yo walonane bwaitete ilaomaya loina kana buki koina, yo takatai tawae loina iwalowen, yakato loine siya tomo Yudiya kaiweli, siya simiyamiya loina yaulina mena. Kabo siya yo tomo meuloili yanuwa yaulina mena simiyamiya Yaubada ana yatala yaulina mena. Nige sowa-sowana yabo iba, “Yau nige yagu pwanoli ipapagan.” ²⁰ Kaiwena nige tomo yabo sowasowana Yaubada ana kawa-namwanamwa ilobai loine kana obiga koina, kaiwena loina ana dedei mena tomo meuloili siya toloinalikwa. Na loine kana paisowa iya mwa ala naenaena iyakenayagila.

Meli koina Yaubada tomo ikawa-namwanamwa-yagili

²¹ Na sauga bwaite koina Yaubada kamwasa waluwaluna iyamayale na koina tomo ikawa-namwanamwa-yagili, na nige loina kana obiga koina. Kamwasa waluwalunane Moses ana loina yo palopitao siwalo-masalanako bwaite besiele. ²² Tomo ali meli Yeisu Keliso koina kaiwena mwa Yaubada ikawa-namwanamwa-yagila. Yo tomo meuloili siya simeli ali kaba tolo bwaimwana. Nige kana uloi yabo imiyamiya tomo Yudiya kolili yo siya nige tomo Yudiya kolili, ²³ kaiwena tomo meuloili naenaena koina silopwano mwa simiya-kelamamalawe Yaubada ana wasawasa koina. Nige sowana ana namwanamwa silobai. ²⁴ Na Yaubada ana mulolo lalakisosina koina ikawa-namwanamwa-yagili kaiwena Yeisu

Keliso iyamaisa-yavivila-yoilima naenaena koina. ²⁵⁻²⁶ Yaubada Yeisu Keliso iyawasayama ipwaoliyan kaiwela. Kabo Keliso kwasinena italamwan na mesabana ala meliyanna koina talaoma Yaubada koina. Yaubada ana paisowane koina iyakenayagila sauga beyabeyana koina mumugana idudulai mwa tomo bagubagunali ali yauyaule ikalakisiye-yagili yo inuwatu-pwaikili. Tabe bwaite iyakenayagila yakato iya ana paisowa idudulaisosi kabo Yeisu kana tomeliwo ikawa-namwanamwa-yagili. ²⁷ Kabo gubesi? Ala yai yabo imiyamiya na sowana tawaloseyagila? Nigele. Gubesi, sowasowana tawaloseyagila loina kana obiga kaiwena? Nigele, nige sowana tawaloseyagila, kaiwena melimo koina mwa Yaubada ikawa-namwanamwa-yagila. ²⁸ Kaiwena takatai Yaubada tomo ikawa-namwanamwa-yan ana meli kaiwena, nige loina kana obiga kaiwena, nigele. ²⁹ Gubesi, Yaubada iya Yudiya sibomamo ali Yaubada, o tem siya nige Yudiya tomonliyao ali Yaubada tabe? O besiele, siya nige Yudiya tomonliyao ali Yaubada tabe. ³⁰ Kaiwena Yaubadane iya kaigedamo, yo iya Yudiya ali meli kaiwena ikawa-namwanamwa-yagili, yo siya nige Yudiya tomonliyao tabe ali meli kaiwena mwa ikawa-namwanamwa-yagiliyoi. ³¹ Kabo gubesi, sowasowana Mosese ana loina takele-gabaen, kaiwena tanuwatui yakato meli koina na Yaubada tomo ikawa-namwanamwa-yagili? Nigele, ilonamwa-yagilamo loina tayakasisiyan na kolila ilalaki.

Ala kaba gite namwanamwana meli kaiwena tagitelauya Abelamo koina

¹ Na gubesina Abelamo Yaubada ana kawa-namwanamwa ilobai? Ilonamwayagila tagitelauya iya koina kaiwena siya tomo Yudiya kali kulutubu ilaomaya iya koina.

² Gubesi, Abelamo ana paisowa namwanamwana kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yan? Nigele. Tem ana paisowa namwanamwana kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yan ee sowaswana Abelamo igagasa. Na nige igiginauli besiele.

³ Kaiwena Buki Tabu iwalo iba, “Abelamo Yaubada imeliyan mwa Yaubada Abelamo ikawa-namwanamwa-yan ana meli kaiwena.”

⁴ Tem tomo yabo ipaisowa tomo yabo kaiwena kani tomone iyamaisa ana paisowane kaiwena. Bwaimwana nige kana mulolo na iyamo ana paisowane maisana.

⁵ Na Yaubada ana mulolo lalakisosina nige besiele bwaine. Kaiwena tomo yabo nige sowaswana Yaubada ana kawa-namwanamwa ilobai ana paisowa koina yakato ana paisowa maisana. Nigele. Tem imelimo Yaubada koina kani Yaubada tomone ikatekamkamnayani yo ikawa-namwanamwa-yan ana meline kaiwena.

Kaiwena iya sowaswana kita tonaenaela ikawa-namwanamwa-yagila ala meli kaiwena.

⁶⁻⁸ Kabo tomone iya Yaubada ana kawa-namwanamwa ilobai ana meli kaiwena iyaliyaya lalakina, kaiwena bwaine Yaubada ana mulolo lalakisosina, nige yakato paisowa maisana. Tabe Kin Deibida ana walo besiele kaigedana. Iwaloba, “Siya analiyao tonaenaeli Yaubada inuwatu-

pwaikili yo ali pwanoli ipei-suwalagili siyaliyaya lalakina. Analiyao tomo tem Guyau igitaili nige ali pwanoli sipapagan, siya toyaliyaya yawasosi.”

⁹ Kabo gubesi? Yaliyayane bwaite siya nigwenigwe mumugana sikalaiyako sibomamo kaiweli? Nigele. Na yaliyayane siya tomo Yudiya yo siya nige tomo Yudiya tabe kaiweli. Kaiwena yawalowenako Yaubada Abelamo ikawa-namwanamwa-yan ana melimo kaiwena. ¹⁰ Mwa gubesi, toisabo sauga koina Yaubada Abelamo ikawa-namwanamwa-yan? Nigwenigwe ikalaiyako o naga ikakalai? Na yawalo kolimiu naga nigwenigwe mumugana ikakalai, na Yaubada Abelamo ikawa-namwanamwa-yanako ana meli kaiwena kabo muli mena nigwenigwe ikalai. ¹¹ Kabo nigwenigwe bwaite ikalai kilakilalamo, na iyamo Yaubada Abelamo ikawa-namwanamwa-yanako ana meli kaiwena. Bwaite iyakenayagila yakato siya nige Yudiya tomonliyao Yesu koina simeli, bwagana siya nige nigwenigwe sikakalai, na iyamo siya tamali Abelamo, ali meli kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yagili. ¹² Besiele tabe siya tomo Yudiya Yesu koina simeli, siya nigwenigwe sikalaiyako, tamali Abelamo, kaiwena siya silaulau meli kana kamwasa koina besiele tubumai Abelamo imeli baguna kabo muli mena nigwenigwe mumugana ikalai. Na nige yakato tamali Abelamo ali nigwenigwe kalaina kaiwena, nigele.

¹³ Yaubada iwaloyameli Abelamo metubunao kolili yakato kani dedei meuloina iwolegili kolili na siloinayan. Nige yakato Abelamo Mosese

ana loinane ana obigaina kaiwena na Yaubada waloyameli bwaine iwolena, nigele. Abelamo Yaubada ana walo imeliyan kabo Yaubada ikawanamwanamwa-yan yo waloyameline iwolena ana meli kaiwena. ¹⁴ Tem loinamo kana kamwasa imuliya na waloyameli yanuwana ikalai, kana koleya besiele ana paisowa maisana, kabo kani meline iyamala ginauli bwagabwaga yo tabe Yaubada ana waloyameli Abelamo koina besiele iyamala ginauli bwagabwaga. ¹⁵ Kaiwena lolina koina Yaubada ana munamunai kolila iyawatagili kaiwena loinane talikwai. Na iyamo tem Mosese ana loinao nige ipepeili kani nige sowasowana ala naenaenaone takilala-lobaili yakato kita tonaenaeli.

¹⁶ Yaubada mulolo iwolena bwagabwagai, kabo sowasowana Abelamo tubunao tawae kaiweli Yaubada iwaloyamelili kani sikalai ali meli kaiwena. Nige yakato siya simiyamiya lolina yaulina mena siyamo sowali waloyameline sikalaili, na tomo meuloili siya simeli besiele Abelamo siya tabe kani sikalaili. Kaiwena meli ana dedei koina kita tomeliwo Abelamo natunao. ¹⁷ Besiele Yaubada iwalo Abelamo koina Buki Tabu mena, iwaloba, “Kani yapeiwo yanuwa uloina uloina tomonliyao sibaibaiwa tamali kowa.” Waloyameline bwaite Yaubada iwalowen Abelamo koina ana meli kaiwena. Na Yaubadane bwaimwa iya Abelamo imeliyan, iya mwa toboita meuloili yawasili waluwaluli iwolegili, yo iya Toyamayale sauga bagubagunana koina ginauline nige simamayale iya iyamayaleli. Kabo takatai Yaubada ana waloyameline kani iginaili.

¹⁸ Yaubada iwalolau Abelamo koina iwaloba,

“Naga kani tubumwao sidebalala.” Bwagana itautaubala yo nige sowasowana melumelu ikabi, na iyamo Abelamo me ana katepatu Yaubada ana walo imeliyan yo itolo kaikaiwe Yaubada ana waloyameli koina. Mwa iya iyamala yanuwa uloina uloina meuloili tamali, besiele Yaubada ana walo, iwalowen koina iba, “Tubumwao kani sidebalala yo kali baibaiwa besiele utu.”¹⁹ Abelamo masa kikiunamo ana bolime wan andeledi, yona ibelusosi yo nige sowasowana melumelu ilobai, tabe besiele wainena Sela, nige sowasowana ikabi. Abelamo ginauli bwainene ikataiyako, na iyamo ana meli Yaubada koina nige ibebelu, mekaikaiwena.²⁰ Abelamo Yaubada ana waloyameli nige inunuwa-mwatainan, na ana meli iyaelemo ikaikaiwe yo Yaubada itobatobalan,²¹ kaiwena me ana kate-talam yo ana nuwatu ikaiwe yakato Yaubada me ana kaiwe sowasowana iginauli besiele ana waloyameli.²² Bwaite kaiwena mwa Yaubada Abelamo ikawa-namwanamwa-yan.²³ Nige yakato walone bwaite Abelamo ibomamo kaiwena,²⁴ na iyamo kita tabe besiele kaiwela. Kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yagila ala meli kaiwena. Na ala meli yaina bwaite besiele. Tameli yakato ala Guyau Yesu Keliso ikeleyatoloyoi boita mena.²⁵ Yaubada Yesu italamwan yo iboita ala naenaena kaiweli yo ikeleyatoloyoi boita mena na mesabana ikawa-namwanamwa-yagila.

5

Yesu Keliso iyamo ikalaila yo talau Yaubada koina mekalakava tamiya-toyawa yo tayaliyaya

¹ Ala meli kaiwena Yaubada ikawanamwanamwa-yagilako, kabo mekalakava tamiya-namwanamwa yo katela iloyakalapowon nuwa-daumwali koina ala Guyau Yeisu Keliso ana paisowa kaiwela kaiwena. ² Ana paisowane koina ikalaila talau Yaubada ana katekamkamna koina ala meli kaiwena. Yo sauga bwaite koina tatolo katekamkamnane koina. Besiele tabe, ala yaliyaya ilalakisosi, kaiwena me ala katepatu yakato naga Yaubada mekalakava ana wasawasa takeletoyawai. ³ Yo tabe ginauli yaboyoi, tem polowe talobaili sowasowana tayaliyayamo kaiwena takatai yakato polowene kala tonan. Kaiwena tem polowene sauga meuloina takalakisiye-yagili kani ala kalakisiyene koina tamanasam, ⁴ kabo kalakisiyene iyamanasamlako iginaili ala meli ikabi-yamatuwa. Na ala meli ana matuwane koina uwenaele mwa me ala katepatu tasanasana Yaubada ana wasawasa kaiwena. ⁵ Na katepatune nige nuwanae yabo imiyamiya koina kaiwena Yaubada Yaluyaluwana iyeyama kolila na koina ana mulolo lalakisosina katela iloyapowon.

⁶ Sauganane kita tomo nagamo naenaena koina tamiyamiya yo nige sowasowala tabomayoi tasaguila kabo Keliso ana sauga yawasosi ilobai na iboita kita tonaenaena kaiwela. ⁷⁻⁸ Yaubada ana mulolo kaiwela ilalakisosi kabo muli mena kita tomo ala mulolo kalakavao kaiweli. Kaiwena kita tomo nige sowasowana tatalamwagila na taboita kalakava namwanamwana kaiwena. Na nuwana isaisalimo sitalamwagili yakato siboitakalikavao namwanamwasosiline kaiweli. Yaubada ana mulolo kana lalaki kaiwela

iyakenayagila bwaite besiele. Kita tomo nagamo naenaena koina tamiyamiya yo takalekaleya Yaubada koina na iyamo Yeisu iboita kita tonaenaela kaiwela. ⁹ Keliso ana boita kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yagilako, kabo koinaele takatai namwanamwai yakato sauga yatala koina Keliso kani ileboila Yaubada ana munamunai koina. ¹⁰ Baguna kita Yaubada kana tokalomagigili, na iyamo natuna ana boita koina iya yo kita tayaboda kaigedayoi yo mekalakava takawa-elieliyam. Kabo koinaele takatai yawasosi kani Keliso ileboila, kaiwena boita ikaiwe-gabaen yo itoloyoiko yo iyaele meyawasina imiyamiya bulibuli mena. ¹¹ Walone bwaite walo yawasosi. Tabe sauga bwaite koina mekalakava Yaubada tayaliyaliyaya kaiwena ala Guyau Yeisu Keliso ana paisowa koina taemala Yaubada ana eliyamwao.

Adama koina taboita, na Yeisu Keliso koina yawasila talobai

¹² Tomo kaigeda ana paisowa koina mwa naenaena iyawatagili yanuwa yaulina mena, yo naenaenane koina boita ikalaiyama. Kabo boitane ilopanaisi tomo meuloili kolili, kaiwena meuloili silopwano. ¹³⁻¹⁴ Kabo naenaena mumugana iyaelemo ilaulau yanuwa yaulina mena, kabo muli mena Yaubada lolina iwolena Mosese koina. Yo Adama ana sauga koina ilaoma yo kanasiga Mosese ana sauga mena, Mosese ana lolina nige imiyamiya tomo kolili. Kabo nige sowasowana tawaloba, “Tomone lolina silikwai mwa siya tonaenaena”, kaiwena nige naga loinane ilaoma. Na iyamo yawasosi

siya tonaenaena. Bwagana nige ali pwanoli besiele Adama ana pwanoli, iya Yaubada ana walo ilikwai, na iyamo tomone meuloiline boita iloinayagili. Tokayalema bagubagunana Adama, boita ikalayama yanuwa yaulina mena. Tokayalema mulimuliyane, bwaimwa Yesu, yawasi ikalayama. Bwaine nuwatune koina sitoyatoyawa. ¹⁵ Na iyamo yoli labuine ali paisowa nige sitotoyatoyawa. Kaiwena Yaubada ana olena bwagabwaga nige besiele Adama ana lopwano. Tomo kaigeda ana lopwano koina tomo meuloili siboita. Na Yaubada ana mulolo bwagabwaga lalakisosina koina tomo meuloili yawasi miyamiya yaina sikele-bwagabwagai, kaiwena tomo kaigeda bwaimwa Yesu Keliso iwolena bwagabwagai kolili. ¹⁶ Yaubada ana olena bwagabwaga kana polowe yo tomo kaigeda ana pwanoli kana polowe nige sitotoyatoyawa. Kaiwena Adama ilopwano mekaigeda kabo Yaubada iyatalayan yo iwalolau koina iba, “Am pwanoli maisana kulobai.” Na nige igiginauli besiele kolila. Bwagana kita tomo ala pwanoli sibaibaiwasosi na iyamo Yaubada ana mulolo lalakisosina iyeyama kolila na mesabana meuloila tanuwabui na ana kawa namwanamwa talobai. ¹⁷ Tomo kaigeda ana pwanoli koina, kabo iya koina boita tomo meuloina iloinayagili. Na tomo kaigeda ana paisowa koina, iya Yesu Keliso, Yaubada ana mulolo kalakalapowonna ikalai yo tomeliwo ikawa-namwanamwa-yagili, yo yawasi miyamiya yaina sikalai yo Keliso koina esaliyao silalaki bulibuli mena.

¹⁸ Kabo bwaite besiele. Adama ibeku, kabo

tomo meuloili simiyamiya Yaubada ana muna-munai koina. Tabe besiele, Keliso ana paisowa namwanamwana koina, kabo Yaubada tomeliwo meuloili ikawa-namwanamwa-yagili yo yawasili iwolegili kolili. ¹⁹ Tomo kaigeda ana gamwapapanawa koina kabo tomo meuloili siyamala tonaenaena. Tabe besiele, tomo kaigeda ana obiga Yaubada koina kabo tomeliwo meuloili siyamala todudulai. ²⁰ Mosese ana lolina iyawatagilima, kabo tomo sikilala yakato naenaena ana paisowa ilalakisasi kolili. Bwagana tomo ali naenaena ilalakisasi, na iyamo Yaubada ana mulolo isaesosi. ²¹ Beyabeyana naenaena ikaiwe tomo meuloili iloinayagili, yo ana kaba mwawasi koina boita silobai. Na sauga kabona Yaubada ana mulolo ikaiwesosi kaiwena ikawanamwanamwa-yagila, ana kaba mwawasi yawasi miyamiya yaina takalai ala Guyau Yeisu Keliso koina.

6

Tamwawasiko naenaena mumugana koina

¹ Yawaloko yakato bwagana tomo ali naenaena ilalakisasi, na iyamo Yaubada ana mulolo isaesosi. Kabo gubesi, sowasowana naenaena tapaipaisowa-kalatan na mesabana Yaubada ana mulolo ilalalaki? ² Nigele, nigele molosi. Kaiwena kita mekalakava Keliso taboitoyawa yo tamwawasiko naenaena mumugana koina. Kabo nige sowasowana tamiyamiya yoi naenaena mumugana koina. ³ Sowasowana bwaite wakatai. Saugana tababitaeso, kita mekalakava Yeisu Keliso tatubwe yo mekalakava

taboita-toyawa. ⁴ Ala babitaisone koina Keliso mekalakava taboita-toyawako yo mekalakava sipei-toyawailako salai mena, yo Yaubada iyanoila na mesabana talokeikeile yawasi waluwaluna koina, besiele Tamala Yaubada me ana kaiwe yo me ana wasawasa Keliso iyanoiyama boita mena. ⁵ Kabo tem ana boita koina mekalakava tayaboda kaigeda kani tabe tatoloyoima besiele iya itoloyoima. ⁶ Kaiwena kita takatai yawasila beyabeyaliyao mekanakava Yesu siboita toyawa kelose mena, na mesabana naenaena kana paisowa yola mena imwawasi, na tabu sauga yaboyoi tatatalamwagila naenaena kana paisowa koina. ⁷ Kaiwena kita tomo saugana tem taboita yo sipeila salai mena, naenaena mumugana ana kaiwe yola mena imwawasi.

⁸ Tem Keliso mekalakava taboita toyawako kabo tameli yakato kani tabe mekalakava tamiyayoi, ⁹ kaiwena takataiyako Yaubada Keliso ikeleyatoloyoi boita mena yo nige sowana iboitayoi. Yesu boita ana kaiwe ikaiwe-gabaen mwa boita nige sowana Yesu iloinayan. ¹⁰ Keliso iboita mekaigeda, kabo ana boitane koina naenaena mumugana ana kaiwe ikaiwe-gabaen sauga meuloina. Na sauga bwaite koina meyawasina imiyamiya, yo imiyamiya Yaubada kana tobali kaiwena. ¹¹ Bwaine besiele sowasowana wagitaimiu komiu besiele kwaboita yo kwamwawasi naenaena mumugana ana kaiwe koina yo yawasimiu wakalaiyoi Yaubada kana tobali kaiwena, kaiwena kwalaomako Yesu Keliso koina. ¹² Kabo tabu naenaena mumugana kwapimiu

iloiloinayan, yo tabu yomiu ali gadosisi-wadam koina kwatatalamwagimiu. ¹³ Tabu yomiu wauna yabo kwatatalamwan naenaena mumugana koina kwayapaisowa kaiwena. Komiu tauna kona boiboitamiu, na Yaubada yawasina iyeyawako kolimiu kabo kwatalamwagimiu Yaubada koina, yo yomiu wauliyao kwatalamwagili koina iyapaisowali dudulai kana paisowa kaiwena. ¹⁴ Nige sowasowana naenaena mumugana yawasimiu iloinayan, kaiwena komiu nige kwamiyamiya lolina yaulina mena, na komiu iyaele kwamiyamiya Yaubada ana mulolo lalakisosina kalona mena.

Kita taemala topaisowa panpanna mumugana namwanamwana kana paisowa kaiwena

¹⁵ Walo yawasosi, kita tamiyamiya Yaubada ana mulolo kalona mena, nige tamiyamiya lolina yaulina mena. Kabo gubesi, sowasowana mumugana naenaena taginaginauli-kalatan o nigele? Nigele, nigele molosi. ¹⁶ Tem kwatalamwagimiu tomo yabo koina iya kani iyamala ami guyau yo ana walo kani kwabenalan, yo komiu kwaemala topaisowa panpanna tomone koina. Koinaele tem kwatalamwagimiu Yaubada ana walo kwabenalan ana kaba mwawasi Yaubada ikawa-namwanamwagimiu. Na tem kwatalamwagimiu mumugana naenaena koina kani kwaboita Yaubada manna mena. ¹⁷ Beyabeyana komiu mumugana naenaena ipanmiu na sauga bwaite takawatoki Yaubada koina, kaiwena yakayakataine ipeiyako katemiu mena kwanuwatu-kalatan. ¹⁸ Yaubada ilivasimiuko mumugana naenaena koina yo

kwaemala mumugana namwanamwana kana topaisowa panpanna.

¹⁹ Ami nuwamayale kaiwena kani walo malamaeli kolili yaedeedede kolimiu kaiwena komiu tomeli waluwali, ami katai yaluyaluwa ana dedei koina ikikiu. Beyabeyana yomiu kwatalamwagili kwaemala topaisowa panpanna mumugana naenaena koina, na sauga bwaite koina sowasowana yomiu kwatalamwagili kwaemala topaisowa panpanna mumugana namwanamwana yo dudulaina kolili.

²⁰ Beyabeyana komiu mumugana naenaena ipanmiu, yo sauganane koina mumugana namwanamwana nige yawasimiu iloloinayan.

²¹ Saugane bwaite koina nuwamiu mena isae ami paisowane yauyauleli beyabeyana kwapaisowailiko kaiweli kwamwalimwaline. Na tawae uwena namwanamwana yabo iyawatagili paisowane koina? Nigele, awa? Uwenaele kaba mwalimwaline yo ana kaba mwawasi boita.

²² Na sauga bwaite koina Yaubada ilivasimiuko mumugana naenaena koina yo komiu kwaemala Yaubada ana topaisowa panpanli. Kabo uwenaele bwaite besiele, Yaubada ipeimiu ana tomoyao yakayakasisili komiu, yo ana kaba mwawasi yawasimiu miyamiya yaina kwalobai.

²³ Kaiwena mumugana naenaena maisala iyeyama kolila boita yawasosi, na Yaubada ana mulolo lalakisosina iyeyama bwaimwana yawasi miyamiya yaina, kaiwena kita tamiyamiya Guyau Yesu Keliso koina.

Mekalakava Keliso taboita toyawa kabo loina nige sowana ikabikalatagila

¹ Kaukavao yo duguwao, komiu meuloimiu loina mumugana wakataiyako kabo yagu walo bwaite wakataiyako tabe. Tem kita tomo meyawasila tamiyamiya yanuwa yaulina mena, loina kani iloiloynayagila. ² Kaba gite yabo bwaite kani yawaloven na koina nuwamiu simayale. Mosese ana loina iwalo yakato tokasole sine imiyamiya wainena tau koina saugana taune meyawasina. Na tem taune iboita, ee kasole kana loina nige yabo sinene ikakabikalatan. ³ Kabo tem sine wainena iyaele naga iboboita yo tau yabo ikasolanan, kabo loina iba, iya toganawali. Na tem wainena iboitako kasole kana loina nige yabo ikakabikalatan, iyamala sine livalivasina. Mwa koinaele tem tau uloina yabo ikasolanan, bwaimwana nige igaganawali. ⁴ Kabo kaukavao yo duguwao, bwaite komiu kaiwemiu. Keliso ana boita koina bwaimwana yawasimiu beyabeyana iboitako yo Mosese ana loina nige ikakabi-kalatagimiu. Kabo sauga bwaite koina komiu kwamiyamiya tomone koina Yaubada ikeleyatoloyoi boita mena, na mesabana yawasila koina uwe namwanamwana iyawatagili bwaimwana taemala Yaubada ana topaisowao. ⁵ Beyabeyana mumugana naenaena yawasila iloiloynayan, mwa Mosese ana loina iyakenayagila gadosisi yola mena sipaipaisowa. Na nige tasisikotanan na tamulimuliya koina. Kabo ala paisowane uwena iyawatagili boita. ⁶ Baguna loina ipanla na bwaite sauga livasi talobai loinane koina. Kaiwena tawae

beyabeyana ikabi-kalatagila taboitako koina. Kabo ala paisowa Yaubada koina tameli kamwasa waluwaluna koina bwaimwana Yaluyaluwa Tabuna iyakenayagila na nige tamemeli kamwasa beyabeyana koina bwaimwana loinane Mosese ilele.

Loina yo naenaena walona

⁷ Yawaloko yakato Mosese ana loina iyakenayagila gadosisi yola mena sipaipaisowa. Kabo gubesi, Mosese ana loina iya ginauli naenaena? Nigele, nigele molosi. Loina iya ginauli namwanamwana kaiwena loina koina mwa kabo naenaena kana koleya yakatai. Tem loina nige iwawalo, tabu gadosisi, gadosisi kana koleya kani nige yakakatai. ⁸ Na saugana loinane gadosisi kaiwena yakatai kabo naenaena ana solasola yabo ilobai loinane koina yo naenaenane loinane iyapaisowa na tem gadosisi kana nuwatu uloina uloina iginauli yogu mena. Na tem nige loina yabo, naenaena nige yabo ana kaiwe. ⁹ Saugana loina nige yakakatai yabatoko yanamwanamwa. Na saugana loinane yakatai yalobai Yaubada manna mena yau tonaenaena yo yaluyaluwagu iboita. ¹⁰ Yabatoko loina yakato yawasi iyeyama, na iyamo boita ikalaiyama. ¹¹ Kaiwena naenaena ana solasola yabo ilobai loinane koina mwa imwakota-yagau, kabo yagu lopwano kaiwena yaboita Yaubada manna mena besiele loina ana walo loinalikwa kaiwena. ¹² Na gubesi, yakato loina ginauli naenaena? Nigele, loina meuloina yakayakasisina yo kalona mena kaigeda kaigeda namwanamwaliyao

dudududulaili yo yakayakasisili. ¹³ Gubesi, loina iya ginauli namwanamwana na yagu kaba boita ipaisowai? Nigele, naenaenane iya mwa loinane iyapaisowa yo yagu kaba boita ipaisowai. Kabo iya bwaimwana kaiwena tomo meuloili naenaena kana paisowa yawasosi kani sikatai. Kabo loina koina kani imayale yawasosi yakato naenaena iya ginauli naenaena yawasosi.

Tawae naenaena tasikotanan iya mwa nuwanuwala tapaipaisowai

¹⁴ Kabo takatai loina ilaomaya Yaluyaluwa Tabuna koina. Na yau yaduigenalilau yogu mumugana koina, mwa yau yaemala naenaena kana topaisowa panpanna. ¹⁵ Yagu paisowa nige imamayale koliyau, iyamala yau kaba nuwapwanopwano. Kaiwena tawae yakatai inamwanamwa, nige yapapaisowai. Na tawae yakatai naenaena iya mwa yapaisowai. Kabo muli mena tawae yapaisowai-yako yakalomagigilan. ¹⁶ Kabo saugana tawae genuwagu yaginauli na iyamo yaginauli kabo kagu lotonan nige idududulai yo yakatai yalopwano, bwaite iyakenayagau yakato loina idudulaisosi. ¹⁷ Nige yakato yau ginauline bwaite yapaisowaili, na iyamo naenaena iya imiyamiya yogu mena, iya mwa ipaipaisowailine. ¹⁸ Yakatai nige namwanamwa yabo imiyamiya koliyau kaiwena yau yanuwa yaulina tomona. Bwagana dudulai mumugana nuwatuna imiyamiya kategu mena, na iyamo nige sowasowagu yaginauli besiele. ¹⁹ Kaiwena namwanamwane nuwanuwagu yapaisowai, na iyamo nige

yapapaisowai. Na naenaenane iya genuwagu yapaisowai iya mwa iyaelemo yapaipaisowai. ²⁰ Tem paisowane iya genuwagu yapaisowai, na yapaisowai, yau nige yapapaisowai, na naenaenane iya yogu mena iya mwa ipaipaisowai.

²¹ Kabo yagu gite-lobai bwaite besiele. Saugana temga nuwanuwagu namwanamwa yaginauli, naenaenawa iyaele ilaomako saligu mena imiyamiya mwa koinaele besimo yapaisowai.

²² Kategu mena yayaliyaya Yaubada ana loina kaiwena, ²³ na iyamo yakatai nuwatu tabe yabo iyaele ipaipaisowa yogu mena, yo mekanakava kategu ana nuwatu yawasosi mekanakava sikalekaleya. Ee bwaimwana iya naenaena nuwatuna ipaipaisowai yogu mena mwa iginauliyau naenaena kana topaisowa panpanna. ²⁴⁻²⁵ Koinaele bwaite besiele. Kategu mena Yaubada ana loina kani yaobigai, na iyamo yogune bwaimwa yanuwa yaulina yona kani naenaena nuwatuna iobigai. Kategu yau katekamkamnagu. Yaiya kani ileboiyau yogune bwaite koina ilalawagau boita mena? Takawatoki Yaubada koina kaiwena ala Guyau Yeisu Keliso ileboilako ana paisowa koina.

8

Yawasila ana miyamiya besiele Yaluyaluwa Tabuna ana nuwatu

¹ Kabo siya analiyao simiyamiya Guyau Yeisu Keliso koina kani nige kawa-naenae yabo silolobai Yaubada koina, ² kaiwena Yeisu Keliso koina Yaluyaluwa Tabuna yawasi iyeyamako

kolila. Kabo Yaluyaluwa Tabunane iloinayagila yo ilivasila. Naenaena yo boita nige sowana siloinayagila yoi. ³ Mosese ana loina nige ana kaiwe na yakato ileboila kaiwena yola yawasina ikabi-yabelula yo nige sowasowala loinane taobigai. Kabo loinane nige sowana leboila ipaisowai, iyaele Yaubada ipaisowaiyako. Natuna iyawasa ilobima yona besiele yanuwa yaulina yona yo iboita ala naenaena maisana, mwa Yeisu Keliso yona koina Yaubada naenaena ana kaiwe ikele-gabaen. ⁴ Na Yaubada iginauli besiele na tem yaluyaluwana koina loina namwanamwana, bwaimwa “Kumulolo kamkava koina besiele kubomayoi kam mulolo”, tamuliya-oli. Kita sowasowana loinane bwaite tamuliya kaiwena kita nige tamiyamiya yanuwa yaulina yona ana loina koina, na kita tamiyamiya Yaluyaluwa Tabuna ana loina koina.

⁵ Kaiwena siya yawasili yoli iloinayagili, sinuwanuwatumo ginauline tem yoli ikawanoiyan kaiweli, na siya Yaluyaluwa Tabuna iloinayagili sinuwanuwatumo tawae Yaluyaluwa Tabuna nuwanuwana. ⁶ Tem kita taduigenalilau yola yawasina koina, ana kaba mwawasi boita yawasosi, na tem taduigenalilau Yaluyaluwa Tabuna koina, ana kaba mwawasi yawasi miyamiya yaina yo miya namwanamwana talobai. ⁷ Na tem taduigenalilau yola yawasina koina kita taemala Yaubada kana tokalomagigiliwo, kaiwena Yaubada ana loina nige tamumuliya, yo nige sowasowana ana loina tabenalan. ⁸ Kabo siya yoli yawasina iloinayagili, nige sowasowana mumugaline koina Yaubada sikabi-yaliyaya-yani.

9 Na komiu kwanuwabuiko mwa yomiu yawasina nige iloloina-yagimiu, na Yaluyaluwa Tabuna iboma iloina-yagimiu, kaiwena Yaubada yaluyaluwana imiyamiya kolimiu. Temga yaiya nige Keliso yaluyaluwana koina imiyamiya, iya nige Keliso ana tomo besi. 10 Naenaena kaiwena yomiu yona boiboitana, na Yeisu Keliso imiya kolimiu mwa Yaluyaluwana yawasimiu iyeyawako kaiwena Yaubada ikawanamwanamwa-yagimiuko. 11 Yaubada Yeisu ikele-yatoloyoi boita mena. Tem Yaubadanane Yaluyaluwana imiyamiya kolimiu tabe kani Yaluyaluwane koina ikele-yatoloyoimiu boita mena.

12 Kabo kaukavao yo duguwao, sowasowana yawasila kana miyamiya temga besiele Yaluyaluwa Tabuna ana nuwatune. Tabu yawasila kana miyamiya iduduigenali yola yawasina kana nuwanuwatu koina. 13 Kaiwena tem waginauli besiele kani kwaboita. Na tem Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe koina yomiu ana paisowa naenaeli kwayamwanouli, kani yawasimiu miyamiya yaina kwalobai. 14 Siya Yaubada Yaluyaluwana iloiloina-yagili, siya bwaimwana Yaubada natunao. 15 Kaiwena Yaluyaluwane Yaubada iyeyama nige ipapankalatagila na yakato tamatausan, na iyamo Yaluyaluwane ikawa-natu-wagila. Kabo ana kaiwe mena tayogayoga Yaubada koina tawalo taba, “Tamagu. Tamagu.” 16 Yaubada Yaluyaluwana mekanakava yaluyaluwalao siyoga toyawa walo yawasosi kita Yaubada natunao. 17 Kabo tem kita natunao, Yaubada

ana mulolo ikatububunanako kaiwela naga kani takalai. Yo mekalakava Yeisu Keliso kani takele toyawa, kaiwena tem Keliso ana kamkamna mena takamkamna, naga kani tabe mekalakava tamiya ana wasawasa mena.

Wasawasa sauga ilalaoma kaiwena

¹⁸ Kabo yagu gite-lobai bwaite besiele. Kamkamna bwaite sauga talobalobai nige sowasowana kana lalaki taliye-lawan wasawasane kani naga Yaubada iyeyama kolila, kaiwena wasawasane bwaine ilalakisosi.

¹⁹ Ginauli meuloili Yaubada iyamayaleli me ali kalakisiye sisanasanai na Yaubada natunao ikalailima na mesabana ana yamayamayaleyao sigitaili natunaone.

²⁰ Kaiwena ginauli meuloili Yaubada iyamayaleli siwenoweno yo siyamala ginauli bwagabwaga manna mena. Na nige yakato sibomamo ali paisowa koina, na Yaubada iya iboma ana nuwatu besiele.

²¹ Na Yaubada ana yamayamayaleyao meuloili sisanasanai na ilivasili naenaena koina na mesabana mekalikavao iya natunao siwasawasa-gogo.

²² Takatai ginauli meuloina bwaimwana siya Yaubada iyamayaleli, ilaoma kanasiga kabona, kamkamna kaiwena siyabayaba, besiele sine ana sauga kabi ana kamkamna.

²³ Na nige yakato siyamo siyabayaba, na kita besiele me ala yaba katela mena. Kita Yaluyaluwa Tabuna iyaele takalaiyako bwaimwana iya Yaubada ana waloyameli uwena bagubagunana mwa koinaele tasanasana naga Yaubada yola kani iyawaluwalui-yoili yo ikalaila kita natunao.

²⁴ Yaubada ileboilako kabo me ala katepatu

tasanasanai na kala pwaopwaom wasawasana iyeyama kolila. Tem kala pwaopwaomne tagitaiyako nige sowasowana kaiwena tasanai. Na tem pwaopwaomne nige tagigitai iya mwa kaiwena tasanasanai. Nige sowasowana tomo yabo ginauline ikalaiyako na kaiwena isanasana yoi. ²⁵ Na tem pwaopwaomne tasanasanai bwaimwa naga kani takalai, kani me ala kalakisiye tatolo kaikaiwe yo tasanasanai.

²⁶ Tabe besiele, Yaluyaluwa Tabuna kita ala belu saugali koina isaguila bwaite besiele. Nige takakatai kani tawae kaiwena takakawanoi, na katela ana yaba kita nige sowasowana tawalowen Yaluyaluwa Tabuna iya ikawanoiyan Yaubada koina kaiwela. ²⁷ Yaubada katela igitaiyako yo Yaluyaluwa Tabuna ana kawanoi kana dudulai ikatai, yo ikatai Yaluyaluwa Tabuna ana kawanoi kita ana tomoyao kaiwela besiele iya ana nuwatu. ²⁸ Yo takatai siya analiyao Yaubada iyoganliko besiele ana nuwatu yo simulolo koina kani sagu lalakina silobai koina bwaite besiele. Tawae polowe kani iyawatagili kolili, Yaubada kani polowene iyapaisowa na namwanamwana iyawatagili kolili. ²⁹ Kaiwena siya Yaubada igitesipwailiko, ipeili siya kali koleya besiele natuna Yeisu, kabo siya natunane kanakavao yo iya kali tobagubaguna. ³⁰ Yo siya sauga bagubagunana koina ipeiliko natunao, iyoganli. Yo siya iyoyoganline ikawa-namwanamwa-yagili yo iyawasawasali.

Nige ginauli yabo sowasowana ipei-suwalagila Yaubada ana mulolo koina

³¹ Kani tawae tawalowen ginauli bwaite meuloili kaiweli? Tem Yaubada mekalakava yaiya sowasowana kani ikaleyaila yo isibayanaela? Nige yabo sowasowana. ³² Yaubada ibomamo natuna nige inunuwai, na iyamo italamwan kita meuloila kaiwela. Bwaite iya kaiwena takatai-namwanamwai kani ginauli namwanamwali meuloina tabe iyeyama kolila kala mulolo. ³³ Yaiya sowasowana kita Yaubada ana gitesipwa tomonliyao iyakewaila? Nige yabo sowana, kaiwena Yaubada ikawa-namwanamwa-yagilako. ³⁴ Yaiya kani iwaloba, “Tomeli ali naenaena kaiwena kani maisana silobai?” Nige yabo sowana, kaiwena Keliso iboita, yo itoloyoiko boita mena, kabo sauga bwaite koina imiyamiya Yaubada ulaulana mena, yo ikawakawanoi-samasamalulu kaiwela. ³⁵ Ginauli esana sowasowana ipei-suwalagila Keliso ana mulolo kalona mena? Nuwana polowe? O nuwana kamkamna? O nuwana guliyam lalakina? O nuwana miya bubutuma? O kaba boita o kaba kaleya? ³⁶ Bwaite polowene meuloila tomeli kani talobai besiele Buki Tabu ana walo bwaite, “Kowa esam kaiwena na sauga meuloina tomo nuwanuwali siunuimai. Tomo sinuwanuwatu kaiwemai kai kama koleya besiele sipi siunuili boiboitali.”

³⁷ Polowene meuloili luwali mena, kita takaiwesosi, kaiwena iya imuloloila mwa isagula. ³⁸ Kaiwena yau Paulo yakatai namwanamwai nige sowasowana ginauli yabo ipei-suwalagila Yaubada ana mulolo koina, bwagana tem boita o yawasi, o nuwana

aneloseyao o tem yaluyaluwa biki, o nuwana sauga kabona o nuwana sauga ilalaoma, o nuwana kaiwe kewa mena o nuwana kaiwe yauli mena. ³⁹ Ginauli meuloina Yaubada iyamayaleli nige yabo sowasowana ipei-suwalagila ana mulolo koina, nuwana ginauli kewa mena o nuwana ginauli yanuwa yaulina mena. Mulolone talobai Yeisu Keliso ala Guyau koina.

9

Yaubada yo Yudiya tomoliyao waloli

¹ Tawae kani yaedeedede-yan kolimiu walo yawasosi, kaiwena yamiyamiya Yeisu Keliso koina yo Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe kategu iloyakalapowon, kabo nige sowasowana yamwakota kolimiu. ² Nuwagu inae lalakina yo yagu nuwanae nige ana kaba mwawasi, ³ kaiwena yagu tali Yudiya, bwaimwa tomo Isileli, sibaibaiwa Yeisu sisikotanan mwa kani nige lebo silolobai. Nuwana ilonamwayagau tem sowasowana Yaubada isikotanagau na tabu yamiyamiya Keliso koina na mesabana yagu tali Yudiya meuloili lebo silobai. ⁴ Yakato ginauli meuloina tubuliyao silobai imiyamiya kolili tabe, kaiwena tubuliyao siya Yaubada ana gitesipwa tomoliyao yo ikawa-natu-wagili, yo ana wasawasa pigapigabuna iyakenayagili, yo tabe lolina iwolegili kolili, yo tapwalolo kana kamwasa yawasosi iyakenayagili, yo ana waloyameli sibaibaiwa iwalowen kolili. ⁵ Yo tabe kali mumuga ilaomaya tomo bagubagunali kolili, besiele Keliso. Yo Keliso iya Yaubada yo ginauli

meuloina kali toloina kabo esana tatobalan sauga meuloina kani nige ilolotom. O besiele.

⁶ Nige yawawalo yakato Yaubada ana waloyameli isokeli yo siyamala ginauli bwagabwaga. Kaiwena nige yakato tomo Yudiya meuloili siya tomo Isileli yawasosi, bwaimwa Yaubada ana gitesipwa tomonliyao. Tomo Yudiya isaisalimo simeli Yeisu koina, na sibaibaiwa nigele. ⁷ Yo nige yakato meuloili kali kulutubu silaomaya Abelamo koina siya Abelamo natunao Yaubada manna mena, nigele. Kaiwena Yaubada iwalo Abelamo koina iba, “Tubumwao siya yawaloyameliliko kaiwem, kani siyawatagilima Aisake koina, nige siyayatagilima natum bwaine Isimeli, Ega natuna koina.” ⁸ Kabo walone bwaite iyakenayagila nige yakato siya meuloili kali kulutubu ilaomaya Abelamo koina siya Yaubada natunao, nigele. Na Abelamo natunao yawasosi siya siyawatagilimaya Yaubada ana waloyameli koina. ⁹ Kaiwena Yaubada iwaloyameli Abelamo koina bwaite besiele iba, “Bolime ilalaoma kalona mena, besiele saugane bwaite, kani yapileyoima yo wainem Sela ikabi natuna tauna.” Mwa Aisake iyawatagili waloyameline koina, na Isimeli nigele.

¹⁰ Yo besiele tabe, tubumai Aisake ilalaki yo ikasole. Kabo wainena Libeka isiuma natunao tatao labui diyana kalona mena. ¹¹⁻¹² Muli mena Iso te Yakobo sikabili yo nige naga namwanamwa o nuwana nae yabo sigiginauli, kabo Yaubada iwalo Libeka koina iba, “Bwaite gamegameone kolili, lalakina kani iyamala topaisowa kikiunane kaiwena.” Nige

yakato Yakobo ana paisowa namwanamwana kaiwena na Yaubada igitesipwai, nigele. Na Yaubada iboma iloiloina tem yaiya nuwanuwana igitesipwai iboma ana nuwatu mena igitesipwai, kaiwena Yaubada iya toloina. Mwa Yakobo ana gitesipwa ilaomaya Yaubada koina. ¹³ Kaiwena Buki Tabu iba, “Yakobo yagitesipwai, na Iso yasikotanan.” ¹⁴ Nuwana tem kani tomo yabo iwaloba, “Yaubada ana paisowa nige idududulai, koina mwa iginauli besiele bwaite.” Kabo kainana kani yayamaisa, yaba, Nigele molosi. ¹⁵ Yaubada ana paisowa meuloina idudulai mwa iginauli besiele, kaiwena iwalo Mosese koina iba, “Yaiya nuwanuwagu yakatekamkamna-yani, kani yakatekamkamna-yani yo yaiya nuwanuwagu yanuwalele-yani, kani yanuwalele-yani.”

¹⁶ Yaubada ana gitesipwa nige igogolulau tomo yabo ana nuwatu koina o tem ana paisowa koina na igolulauya iya iboma ana nuwatu koina yaiya ikatekamkamna-yan yo yaiya nigele. ¹⁷ Kaiwena Yaubada mumugana besiele bwaine. Kabo Itipita ali kin Pelo igitesipwai na tem ana kaba loina isibayanae mwa iwalo koina iba, “Yatalam kwanamwanamwa kaiwena nuwanuwagu yagu kaiwe yayakenayagimiu kabo wasagu yanuwa yaulina meuloina ilai.” ¹⁸ Kabo besiele bwaite tem Yaubada tomo yabo nuwanuwana ikatekamkamna-yani kani ikatekamkamna-yani, yo tem nuwanuwana tomo yabo katena iyakololo, kani katena ikololo. Mwa Yaubada ibomamo iloina. ¹⁹ Na nuwana kolimiu yabo kani iwalo koliyau iba, “Tem

Yaubada ginauli meuloina iloiloinyan tawae kaiwena kai tomo ama naenaena ikawa-naenaeyani mwa iyakeyakewaimai? Kaiwena kai nige sowasowamai Yaubada ana nuwatu kabuikeile.”
²⁰ Kainana kani yayamaisa yawaloba, Yagu eliyam, yaiya kowa sowasowam Yaubada kainana kuyamaisa yakato ugamwapakiki koina? Nige sowasowam. Kaiwena gulewa nige sowasowana iwalolau kana tokabikabi koina iba, ‘Tawae kaiwena ukwabiyau kau koleya bwaite besiele?’
²¹ Gulewa tokabikabi tawae iya nuwanuwana ikabi sowasowana ikabi. Sowasowana bwatano kaigeda koina ikalai ilosa na gulewa labui ikabili, yabo siyapaisowa taumana kaiweli, na yabo siyapaisowa mosomoso kaba taulina.

²² Kabo besiele tabe bwaite Yaubada kaiwena. Tawae nuwanuwana ginauli tomo kolili, sowasowana ginauli, kaiwena iya toloina. Tem nuwanuwana ana munamunai tomo iyakenayagili na ana kaiwe sikatai, ee sowasowana ginauli. O tem nuwanuwana tonaenaeli, siya silalau boita kaiwena, ikalakisiye-yagili isanasanaili kanasiga sinuwabui, ee tabe sowasowana ginauli. ²³ Tem Yaubada nuwanuwana ana wasawasa kalakalapowonna iyakenayagili ana katekamkamna tomonliyao kolili, siya igitesipwailiko silalau lebo kaiwena, ee tabe sowasowana ginauli besiele. Nige yabo sowasowana Yaubada ana nuwatu ibui. ²⁴ Kabo Yaubada iyoganlako kita tupwana Yudiya tomonliyao yo kita tupwana nige Yudiya tomonliyao besi.

²⁵ Siya nige Yudiya tomonliyao Yaubada kani

iyoganli. Bwaite besiele iwalowenako Buki Tabu Osea koina iba, “Siya beyabeyana nige yagu tomoyao yo nige yamumuloloili kani yakawa-yagu tomo-wagili yo kani yawalo kolili yaba, ‘Yamuloloimiu.’ ²⁶ Yo bwaine yanuwane koina beyabeyana Yaubada miyamiya yaina iwalo kolili, ‘Komiu nige yagu tomoyao besi’, kani ana walo ibuikeile yo iwalo kolili, ‘Komiu natuguwao.’ ”

²⁷ Na tomo Yudiya kaiweli Aiseya ipalopisai iwaloba, “Bwagana tomo Yudiya kani kali baibaiwa besiele kalita dekawana, na iyamo sibaibaiwasosi kani nige lebo silolobai, kani isaisalimo lebo silobai.” ²⁸⁻²⁹ Tabe Aiseya ipalopisai iwaloba, “Yaubada Tokaiwesosi kani italam tubulao isaisalimo tabu sikwakwalalele. Tem siya nige simiyamiya kani kabo meuloila tamwawasi woli besiele yanuwa Sodoma yo Gomola.” Na iyamo tomo Yudiya sibaibaiwasosi kaiweli, Aiseya iwaloba, “Yaubada kani nige isasanaili sauga imamalawe, na kani tomo yanuwa yaulina mena mwayamwayau iyatala-wolili.”

Tawae kaiwena Yaubada boda Yudiya isikotanagili?

³⁰⁻³¹ Tomo Yudiya sibaibaiwasosi Yaubada isikotanagili mwa kani nige lebo silolobai. Tawae kaiwena? Bwagana sitonan kaiwe loina kana obigaina koina na tem Yaubada ana kawa-namwanamwa silobai, na iyamo nige silolobai. Na siya nige Yudiya tomonliyao nige sitotonan tem Yaubada ana kawa-namwanamwa silobai, na iyamo silobai. Ali kawa-namwanamwa silobai kaiwena simeli Yeisu Keliso koina. ³² Tomo Yudiya

nige simemeli Yeisu koina. Sauga meuloina sitonatonan loina kana obiga kaiwena na tem koina lebo silobai bwaimwa ali paisowaele. Kabo kaeli siyatupan Yeisu koina yo sibeku, ³³ besiele Buki Tabu ana walo iwaloba, “Veku bwaite yapei Saiyon, bwaimwa Yelusalema, koina tomo ali kaba beku. Tem kaeli siyatupan vekune koina kani sibeku. Na yaiya imeli vekune koina nige sowasowana imwalimwaline.”

10

¹ Kaukavao yo duguwao, nuwanuwagu lalakina tomo Yudiya meuloili lebo silobai, bwaimwa yagu kawanoi Yaubada koina. ² Yawalo yawasosi

kolimiu, siya sitonan kaiwe nuwanuwali

Yaubada simuliya na iyamo kana kamwasa yawasosi nige sikakatai, bwaimwana Yeisu kana meli. ³ Nige sikakatai toisabo kamwasa koina na

Yaubada kani ikawa-namwanamwa-yagili.

Sitonan kaiwe yakato siboma Mosese ana loina simuliya na lebo silobai. Na nige sitatlamwagili

kamwasane koina Yaubada nuwanuwana. ⁴ Na Mosese ana loina meuloina kana nuwatu Keliso iyemwawasiyako kabo tomo meuloili siya simeli

koina Yaubada ana kawa-namwanamwa kani silobai.

⁵ Mosese iwalo yakato tem tomo yabo nuwanuwana kana kawa-namwanamwa ilobai Yaubada koina, sowasowana loine iobigaili. Iwaloba, “Yaiya tem loina ana walo iobigaili, kani koina yawasina ilobai.” Na nige tomo yabo sowasowana loine iobigai. ⁶ Na Yaubada ana kawa-namwanamwa kana lobai meli koina bwaite besiele. Tem tomo siya me ali meli Yeisu

koina nige sowasowali me ali nuwa labulabui. Nige sowana siwaloba, “Kani yaiya isae bulibuli mena na Keliso ilobiyenama?” Kaiwena Yeisu ilobimako. ⁷ Yo nige sowana siwaloba, “Yaiya kani ilobi toboita ali dedei mena na Keliso ikele-yatoloyama boita mena?” Kaiwena Yeisu itoloyoiko. ⁸ Kaiwena Buki Tabu iwalo bwaite besiele, “Yaubada ana walo iyaele salim mena, imiyamiya sopam mena yo katem mena.” Na meli walona kaiwena bwaimwana kayakayakataiyani kolimiu bwaite besiele. ⁹ Tem sopam mena kuba, “Yeisu iya Guyau” yo tem katem mena kumeli yakato Yaubada ikeleyatoloyoi boita mena kabo kani lebo kulobai. ¹⁰ Kaiwena tameli katela mena yo ala meline tawalo-masalan sopala mena. Bwaine kamwasane koina Yaubada ikawanamwanamwa-yagila yo ileboila. ¹¹ Besiele Buki Tabu ana walo iwaloba, “Yaiya imeli koina kani nige imwamwalimwaline.” ¹² Na walone bwaite tomo meuloili kaiweli, kaiwena tomo Yudiya yo siya nige tomo Yudiya nige kali uloi ipapagani. Guyau kaigedana iya meuloili ali Guyau. Yo iya Guyaune siya sikawakawanoi koina imulolososi kolili. ¹³ Kaiwena Buki Tabu iwaloba, “Analiyao siya tem lebo kaiwena sikawanoi Guyau koina, kani silobai.”

¹⁴⁻¹⁵ Tem Guyau Yeisu nige simemeliyan gubesi na sikawanoi koina lebo kaiwena? Yo tem tomeli ali toguguye yabo nige siyayawasa iyawatagili boda uloili kolili gubesi bodane wasana namwanamwana ali benabenalanna? Tem nige iguguguye bodane kolili gubesi na simeli? Tem Yeisu esana nige iguguguyeyan

kolili gubesi ali katakataina yaiya koina kani lebo silobai? Kaiwena Yaubada nuwanuwana wasana namwanamwana taluwewasayani tomo meuloili kolili, nuwana siya tomo Yudiya o nuwana siya nige tomo Yudiya. Buki Tabu iwalo besiele iwaloba, “Wasa namwanamwana kana toguguye ana laoma kaba yaliyaya.”

Buki Tabu beyabeyana iwalo-bagunayanako tomo Yudiya ali sikote kaiwena

¹⁶ Tomo Yudiya sibaibaiwasosi Yeisu wasana namwanamwana sisikotanan. Iyawatagili besiele palopita Aiseya ana palopisai. Kaiwena sauga beyabeyana tomo Yudiya ali sikote iwalo-bagunayanako iba, “Guyau, kani analiyao ama guguyene simemeliyan?” ¹⁷ Saugana Yeisu Keliso wasana namwanamwana siguguyeyan kita tomeli kolila wasane tabenalan yo tameli, awa? ¹⁸ Na yaneli, “Gubesi, walo yawasosi Yudiya wasane nige sibebenalan?” Nigele, sibenalanako, besiele Buki Tabu ana walo bwaite, “Toyawasane kainali ilaoko yanuwa yaulina meuloina kolili yo ali walo ilau yanuwa yaulina kanasiga kolili.” ¹⁹ Na yaneliyoi, “Gubesi, walo yawasosi Yeisu wasana tomo Yudiya nige nuwali imamayaleyan?” Nigele, Yeisu wasana nuwali imayaleyanako. Yaubada ana sikotanagili tomo Yudiya kaiwena Buki Tabu iwalo-bagunayanako Mosese kainana koina iba, “Kani Yaubada iulamunamunaimiu ana paisowa koina, kaiwena kani tomo uloili siya nige ali katai Yaubada kaiwena ikalaili yo ipeili iya ana tomoyao siyamiyalaemiu.” ²⁰ Siya nige Yudiya tomonliyao kani tomo Yudiya siyamiyalaeli yo siyamala

Yaubada ana tomoyao. Nuwatune bwaite Aiseya ikabiyakaiwe iwaloba, “Siya nige siloloya kaiwegu silobaiyauko, yo siya nige sineneli kaiwegu yabomayoi yayamayaleyauko kolili.”

²¹ Na Yaubada ana sikotanagili tomo Yudiya kaiwena Aiseya Yaubada kainana iwalowen iwaloba, “Kaliyate meuloina nimagu yayagayan togamwa-panapanawa kolili yakato yakalaili na kainagu nige sibebenalan yo nige siyayakasisi-yagau.”

11

Tomo Yudiya luwali mena Yaubada isaisalimo igitesipwailiko

¹ Kabo kani yaneliyoi, “Gubesi, walo yawasosi Yaubada iboma ana tomoyao meuloili Yudiya isikotanagili?” Nigele, nigele molosi. Kaba gite yabo yau. Kaiwena yau Yudiya tomona, kagu kulu tubu ilaomaya Abelamo koina yo yau Beniyamina ana susu yabo. ² Siya tomo Yudiya isaisalimo igitesipwailiko ana tomoyao yawasosi kani nige isikotanagili. Nuwatune bwaite Buki Tabu beyabeyana ikabiyakaiwe Ilaitiya edeededena koina. Ilaitiya iwalo kaiwe Yaubada koina Yudiya kaiweli iwaloba, ³ “Guyau, am palopitao meuloili siunuyamateliko, na kaba pwaoli kaiwem sikogwaligwaliliko. Yau yabomamo yatupwa yamiyamiya na nuwanuwali yakato siunuiyau.” ⁴ Na Yaubada Ilaitiya kainana gubesi ana yamayamaisana? Iwalo bwaite besiele iba, “Tomo

isaisalimo, kali baibaiwa seben tausan, yapei-suwagiliko kaiwegu, siya nige sauga yabo sipwapwalou yaubada mwakomwakotana Baal koina.”

⁵ Na yau Paulo yawalo kolimiu yakato besiele tabe sauga kabona Yaubada Yudiya isaisalimo igitesipwaili yo ipei-suwalagiliko, siya ana mulolo lalakisosina koina mwa igitesipwaili. ⁶ Nige yakato ali paisowa namwanamwana kaiwena mwa igitesipwaili, nigele. Tem Mosese ana lolina obigaina kaiwena na Yaubada igitesipwaili kani ana mulolone iyamala ginauli bwagabwaga.

⁷ Siya tomo Yudiya isaisalimone Yaubada igitesipwailiko ana kawa-namwanamwa silobai yo kani lebo silobai. Na siya tomo Yudiya sibaibaiwasosi Yaubada nige igitesipwaili sikepate kaikaiwe tem Yaubada ana kawa-namwanamwa silobai, na nigele, nige silolobai. Yo kani nige lebo silobai kaiwena Yaubada kateli ikabi-yakolololi mwa kainana nige sibebenalan, ⁸ besiele Buki Tabu beyabeyana ana walo iwaloba, “Yaubada ali nuwatu iyaboniboniyai kabo nige sowasowana ginauli yabo sigitai yo tenaliyao iyakolali nige sowasowana walo yabo sibenalan. Yo besielemo bwaine kanasiga kaliyate kabona.” ⁹ Yo Kin Deibida tabe nuwatune bwaite ikabiyakaiwe iwaloba, “Saugana sikekakekan yo siyalialiyaya kani kali tokalomagigili silaoma sidale-takiki-lagili sikabi-kalatagili yo siyakamkamnali naenaena maisana.” ¹⁰ Yo tabe kaiweli iwaloyoi iwaloba, “Manliyao kani siboniboniyai nige ginauli yabo sigigitai na kali polowene kolili dagelali iyakeyou sauga meuloina.” ¹¹ Yaneliyoi, “Gubesi, tomo

Yudiya ali beku koina nuwana nige kanna yabo iyawatagili, awa?” Nigele. Na ali bekune kanna bwaite besiele, siya nige Yudiya tomonliyao kani tomo Yudiya siyamiyalaeli yo lebo silobai, na mesabana tomo Yudiya siulamunamunaili me ali lamwapolowe na siwaloba, “Gubesi mwa lebo imiyamiya kolili na kai tomo Yudiya nigele.”¹² Yaubada ana sikotanagili tomo Yudiya kaiwena kanna iyawatagiliko bwaite besiele, siya nige Yudiya tomonliyao mulolo kalakalapowonna silobaiyako. Na iyamo tem tomo Yudiya meuloili sinuwabui yo Yesu simeliyan kani mulolo lalakisosina kalakalapowonna iyawatagili yo yaliyaya lalakina meuloila talobai.

Siya nige Yudiya tomonliyao simeli Yesu koina Paulo ikabiyakaiweli

¹³ Na bwaite sauga yawalowalo komiu yanuwa Loma nige tomo Yudiya kolimiu. Yau Paulo wasana namwanamwana kana tosagenawasa komiu nige Yudiya kolimiu kaiwena Yaubada ipeiyau ami apositolo. Kabo paisowane bwaite kolimiu kaiwena yagagasa sauga meuloina.¹⁴ Yagagasa yagu paisowa kolimiu kaiwena na tem yagu tali tomo Yudiya isaisalimo yagu paisowane wasana sibenalan yo siya nuwanuwali sinuwabui tabe kabo kani yakalaili.¹⁵ Tomo Yudiya sibaibaiwasosi kani nige lebo silolobai kabo Yaubada ana sikotanagili kanna iyawatagiliko, tomo uloili sibaibaiwa yanuwa yaulina mena siyamala ana eliyamwao. Na gubesi tem naga muli mena Yudiya meuloiline sinuwabui? Kani kaba yaliyaya lalakina yo tabe ginauli kaba

nuwapwanopwano waluwaluli siyawatagili besiele toboita meuloili kani sitoloyoi salai mena. ¹⁶ Tem tomo yabo beledi isuna tupwana imulolowan Yaubada koina beledine meuloina bwaimwana Yaubada ana gogo. Tem tomo yabo mayau yaina iyakasisiyan Yaubada koina kabo lagalagana meuloili Yaubada ana gogo. Besiele tabe bwaite, Yaubada Yudiya tubunao yawasosi igitesipwaili kabo boda Yudiya meuloili siya ana boda yakayakasisina.

¹⁷ Siya boda Yudiya besiele mayau olibe lagalagana mayaune tomo sikumai, na komiu nige Yudiya besiele mayau olibe lagalagana mayaune iboma ikinkin bwagabwaga. Yaubada mayaune tomo sikumai lagalagana tupwali igolu-gabaegili,* na komiu nige Yudiya besiele olibe bwagabwaga lagalagaliyao tupwali ikalaimiu yo iyapatumiu mayaune tomo sikumai yaina koina kabo mayaune masina namwanamwana bwaimwa ilaomaya mayaune tomo sikumai yaina koina ipanaisi kolimiu. ¹⁸ Kabo olibe kumakumaina lagalagana bwaimwa Yaubada igolu-gabaegili tabu komiu kwawawalo-yataluli. Nige sowasowana komiu nige Yudiya wagagasa kaiwena nige yakato komiu lagalaga namwanamwa kwaolena olibe kumakumaina yaina koina na olibe yaina namwanamwa iyeyawa komiu lagalaga kolimiu. ¹⁹ Na nuwana komiu nige Yudiya yabo kani iwaloba, “Na Yaubada lagalaga tupwali igolu-gabaegiliko kaiwena iya nuwanuwana yau iyapatuyau olibe

---

* **11:17:** Siya lagalagana tupwali igolu-gabaegili siya tomo Yudiya nige simemeli Yeisu koina.

kumakumaina yaina koina.” ²⁰ Na yau kani kainam yayamaisa yawaloba am walo idudulai, Yaubada igoluyoili kaiwena nige simemeli. Na kowa iyaele kumiyamiya kaiwena kumeliko. Kabo tabu ugagagasa, na me am matausi ugitekalatagiwo, ²¹ kisi Yaubada igolu-gabaegiwo besiele olibe kumakumaina lagalagana igolu-gabaegiliko ali sikote kaiwena.

²² Naga kwanuwatui Yaubada ana mulolo yo ana lolina kaikaiwena. Siya sibeku kali maisa iwolegili. Na tem kainana kwabenalan kani imulolo kolimiu na ana mulolo kalona mena kwamiyamiya. Na tem nigele, kani itom-gabaegimiu besiele siya tomo Yudiya nige simemeli Yeisu koina. ²³ Na tomo Yudiya tem sinuwabui yo simelihan, kabo kani ikalaiyoili yo ipeili ali kaba miya mena kaiwena iya toloina yo sowasowana iginauli besiele ana nuwatu. ²⁴ Baguna komiu besiele mayau olibe ikin bwagabwaga lagalagana yo Yaubada ikalaimiu yo iyapatumiu mayau olibe kumakumaina yaina koina. Na bwaine mayaune nige yaimiu yawasosi. Kabo naga tem Yaubada nuwanuwana mayau olibe kumakumaina lagalagana iyapatuyoili yainane koina kani nige ikokololo, imalamalae kaiwena siya yaili yawasosi.

Yaubada ana katekamkamna tomo meuloili kolili

²⁵ Kaukavao yo duguwao, nuwatune bwaite, beyabeyana iwadam na Yaubada iyamayaleyako, nuwanuwagu wakatai na tabu wagagagasa. Na besiele bwaite, sauga bwaite koina tomo Yudiya sibaibaiwa kateli sikololo, nige Yaubada

kainana sibebenalan, na ali kate kololone kani ilaulau kanasiga siya nige Yudiya tomonliyao meuloili igitesipwailiko simeli Yeisu koina. ²⁶ Kabo muli mena siya tomo Yudiya kateli sikololo kani sinuwabui yo simeli yo lebo silobai besiele Buki Tabu ana walo iwaloba, “Tolebolebo kani ilaoma Saiyon yo iya Yakobo tubunao mumugali naenaena ikele-gabaegili. ²⁷ Yagu waloyameli kolili besiele bwaite, ali pwanoli kani yakele-gabaegili.” ²⁸ Yaubada iginauli Yudiya kolili yakato siya kana kaleyao na mesabana wasana namwanamwana ilaoma kolimiu komiu nige Yudiya tomonliyao. Na siya tomo Yudiya Yaubada ana gitesipwa tomonliyao imuloloili kaiwena beyabeyana mekanakavao tubuliyao siwaloyameli. ²⁹ Na Yaubada ana nuwatu nige sowana ibui siya igitesipwailiko kolili, yo nige sowasowana ana mulolo ikele-yavivilayoi kolili. ³⁰ Beyabeyana komiu nige Yudiya tomonliyao nige Yaubada kwayayakasisiyan. Na sauga bwaite koina siya tomo Yudiya ali gamwanapananawa kaiwena komiu Yaubada ana katekamkamna kwalobai. ³¹ Kabo besiele tabe bwaite. Saugana komiu iyaele kwamiyamiya Yaubada ana katekamkamna kalona mena, siya sauga bwaite nige Yaubada siyayakasisiyan, na mesabana naga tem siya tabe Yaubada ana katekamkamna kani silobai. ³² Kaiwena Yaubada tomo meuloili ipeili siyamala gamwanapananawa kana topaisowa panpanli kaiwena ana lolina nige siyayakasisiyan. Iginauli besiele bwaite, kaiwena nuwanuwana meuloili ikatekamkamna-yagili.

Yaubada kana tobali

³³ Yaubada ana mulolo ilalakisosi yo kana lalaki nige sowasowana tawalo. Ana sonoga yo ana katai ididiu. Nige yabo sowasowana ana nuwatune kalona iloyai ilobai na ikabi-yamayale. Nige yabo sowasowana ana paisowa kana dudulai ikataili. ³⁴ Besiele Buki Tabu ana walo iwaloba, “Nige yabo Guyau ana nuwatu ikakatai. Nige yabo sowasowana iyakenayan. ³⁵ Nige sowasowana tomo yabo tawae yabo iwolena Yaubada koina kana yaga, na yakato kani iyamaisa-yapileyoi koina.” ³⁶ Kaiwena Yaubada ginauli meuloina iyamayaleli yo igitekalatagili. Yo ginauli meuloline simiyamiya kana tobali kaiwena. Iya takawa-wasawasayan sauga meuloina nige ana kaba mwawasi. O besiele.

12

Yola tatalamwagili Yaubada koina

¹ Tomo Yudiya ali tapwalolo mumugana bwaite besiele. Yakayakan siunuili yo sigabuli na paisowane bwaine iyamala ali kaba pwaoli. Ali nuwatu yakato saugana yakayakan boiboitana sigabu bwalaina isae Yaubada koina na ali naenaena Yaubada inuwatu-pwaikili. Kaukavao yo duguwao, Yaubada ikate-kamkamna-yagila kaiwena mwa yakabi-yakaiwemiu yomiu kwayakasisi-yagili na kwatalam-wagimiu koina besiele iya ana pwaoli, pwaoli bwaite meyawasina, iya ana kaba yaliyaya. Bwaite tapwalolo yawasosi Yaubada manna mena tem bwaite besiele kwapaisowai. ² Tabu yanuwa yaulina tomonliyao mumugali wakakalai, na

kwatalamwagimiu Yaubada ami nuwatu ibui kwaemala tomo waluwaluli, yo mumugana beyabeyana wagabaen. Kabo sowasowamiu Yaubada ana nuwatu dudududulaina kaiwemiu wakatai, tawae inamwanamwasosi yo tawae Yaubada ana kaba yaliyaya.

³ Yau Yaubada koina katekamkamna yalobaiyako yo yaemala ami apositolo kabo ilonamwayagau yayanuwapeimiu kaigeda kaigeda kolimiu. Tabu kununuwa-saesae, na kubomayoi ugitesipwaiwo tawae kam lonamwa besiele am meli kana lalaki bwaimwa Yaubada iyeyawa. ⁴ Tomo kaigeda kaigeda me yona na yonane waunao sibaibaiwa na waunaone siya ali paisowa uloina uloina. ⁵ Bwaine kaba gite kita tomeliwo kolila. Bwagana tabaibaiwa na iyamo meuloila tatubwe Keliso koina taemala besiele tomo kaigeda yona yo kaigeda kaigeda tatubwe-gogo besiele Keliso waunao. ⁶ Kala yauyauya meuloila uloina uloina Yaubada iyeyama kolila. Kabo kaba gite bwaite besiele. Yaiya tem kana yauyauya palopisai ilonamwayan ipaisowa besiele ana meli kana lalaki koina. ⁷ Kita tomeliwo ekalesiya ana dedei koina, yaiya tem kana yauyauya toyakayakatai sowasowana iyakayakatai yo yaiya tem kana yauyauya tosagu sowasowana isagusagu. ⁸ Tem yabo kana yauyauya tokabiyakaiwe sowasowana ikabikabi-yakaiwe. Tem yabo kana yauyauya tosokekeli sowasowana me ana kate-talam iyauya tobubutuma kolili. Tem yabo kana yauyauya tobaguna ilonamwayan iboma italamwan yawasosi paisowane koina, yo tem yabo kana

yauyuaya tokatekamkamna ilonamwayan me ana yaliyaya ipaisowa.

Mumugamiu sidudulai kamikavao kolili

⁹ Kwamulolo kamikavao kolili me ami mulolo yawasosi. Mumugana naenaena kwasikotanan, na mumugana namwanamwana kana paisowa wakabi-kalatan koina kwapaisowa. ¹⁰ Kwaemulomulolo-wagimiu ami tali tomeliwo kolili besiele siya kamikavao yo dumiyao yawasosi. Kamikavao kali yakasisi ilalaki kabo muli mena kwabomayoi kami yakasisi. ¹¹ Tabu Yaubada ana paisowa yomiu ikwakwatakwatanan na kwapaisowa me ami kate-talam. ¹² Me ami yaliyaya yo me ami katepatu kwasanasana bwaite ginauline kani iginauli kaiwemiu. Tem polowe kwalobai, wakalakisiye. Sauga meuloina wakawakawanoi Yaubada koina. ¹³ Tem ami tali tomeliwo tawae kolili ibwaga kwasaguili. Taumanao kwayoganlima ami nume mena. ¹⁴ Siya siyakamkamnamiu, wakawanoi Yaubada iwalo-mulololi, na tabu wakawanoi iyayamaisali. ¹⁵ Siya siyaliyaya mekamikavao kwayaliyaya toyawa yo siya sivalam koyasili mekamikavao kwavalam koyasili. ¹⁶ Kamikavao mekamikavao kwamiya namwanamwa. Tabu gagasa, na kamikavao siya nige esali ilalalaki wakawa-elieliyam-wagili. Tabu kwaboma kwapepei-seyagimiu yakato komiumo tokatai, kaiwena komiu nige tokatai. ¹⁷ Tem tomo yabo naenaena iginauli kolimiu tabu kwayayamaisa koina. Wagite-kalatagimiu tawae inamwanamwa tomo meuloili manli mena iya bwaimwa

kwapaisowai. ¹⁸ Tem tawae komiu sowasowamiu waginauli na tomo mekamikavao kwamiya daumwali, bwaite iya waginauli. ¹⁹ Yagu eliyamwao, siya naenaena sipaisowai kolimiu tabu kwayayamaisa-yavivilayoi kolili, na kwapei Yaubada koina kaiwena kani me ana munamunai iyamaisali. Kaiwena Buki Tabu koina Guyau iwaloba, “Yau kani yayamaisa-yapileyoi kolili ali naenaena maisana. Gumyai yau yagu paisowa.” ²⁰ Na tem kam tokalomagigiliwo siguliyam, kan kuwolegili sikan. Tem waila galogaloli imagu waila kuwolegili sinuma kabo ami paisowa namwanamwana koina kani kali lotonan besiele yakato mayau wedowedolina kupeili kulukululi mena kaiwena simwalimwaline lalakina. ²¹ Tabu mumugana naenaena ana kaiwe ikakaiwe-gabaegimiu, na komiu ginauli namwanamwana kwapaisowai kabo naenaenane wakaiwe-gabaen.

13

Toloinao tayakasisi-yagili yo ali loinao taobigaili

¹ Komiu meuloimiu yanuwa yaulina kali toloinao ali loinao kwaobigaili. Kaiwena nige toloina yabo iyayawatagili bwagabwaga, na ilaomaya Yaubada koina, yo toloina siya sauga bwaite siloiloina Yaubada ipeili. ² Kabo tem tomo yabo toloina ali loina ilikwai kana koleya besiele Yaubada ana peiline ikawanaenaenae-yan. Yo yaiya tem iginauli besiele bwaite, kani ibomayoi naenaena ilobai loinane koina. ³ Kaiwena toloinaone Yaubada ipeili

na mesabana siya tonaenaeli ali lopwano koina maisana silobai, kabo siya mumugana namwanamwana sipaipaisowai nige sowana toloinao simatausagili, na siya mumuga naenaena siginaginauli siya mwa toloinao simatausagili. Kabo tem genuwamiu toloina kwamatausagili mumuga namwanamwana kana kamwasa waginauli, kabo kani sitobalanagimiu. ⁴ Kaiwena toloinaone siya Yaubada ana topaisowao sipaipaisowa ami namwanamwa kaiwena. Na tem mumuga naenaena waginauli kani kwamatausi, kaiwena siya kali lonamwa sowasowali siyamaisamiu. Siya toloinaone sowasowali toloinalikwao siyamaisali kaiwena siya Yaubada ana topaisowao. ⁵ Kabo ilonamwayagimiu toloinao kwayakasisi-yagili kaiwena kamwasa dudulaina wakataiyako yo tabe genuwamiu naenaena kana maisa kwalobai. ⁶ Kabo bwaite kaiwena ami takesi kwayamaisa kaiwena toloinao siya Yaubada ana topaisowao, mwa ali sauga sitalamwan kami gitekalatan kaiwena. ⁷ Tem toloinao nuwanuwali takesi uloi uloi kwayamaisali kabo mwayamwayau kwayamaisali. Tem toloinao nuwanuwali kwayakasisi-yagili, ee kabo meuloili kwayakasisi-yagili.

Taemulomulolo-wagila

⁸ Tem kami yagayaga imiyamiya kamikavao kolili, mwayamwayau kwayamaisali, tabu imiyamiya sauga imamamalawe. Na kami yagayaga kaigedamo imiyamiya bwaimwana emulomulolo kamikavao kolili. Nige

sowasowamiu yagayagane kwayamaisa-oli, kaiwena Yeisu imulolo baguna kolimiu. Tem kwaemulomulolo kamikavao kolili bwaite loina meuloili kwaemwawasiliko. ⁹ Loina iwaloba, “Tabu ganawali, tabu unuyamate, tabu kewali yo tabu kamkava ana gogo ugwagadosisiyan.” Loinao meuloili, bwagana lalakiliyao o nuwana kikiuliyao, sowasowana tabwagili-gogonagili loina kaigeda koina loinane bwaite iyaele, “Kamkava kumulolo koina besiele kubomayoi kam mulolo.” ¹⁰ Kabo tem kalakava tamulolo koina nige sowana naenaena yabo koina tapaisowai. Tem kalakava tamulolo koina bwaimwa loina kana nuwatu taemwawasiliko.

¹¹ Kaiwena wakataiyako sauga polopolowena ilaomako kabo tawae kabona yawalowenako kolimiu waginauli. Kwatolo, tabu wakenokeno, kaiwena sauga iyawatagiliko. Sauga beyabeyana koina ala meli itubuko, na sauga bwaite ala lebo kana kaliyate ikelakela-kubwamako. ¹² Sauga kikiunamo taboita, boniyai imwawasi, na yanuwa ilayan. Kabo sowasowana boniboniyai mumugana tagabaen, na kaleya gogona talikwali besiele mayale kana tokaleyayao. ¹³ Ala miyamiya tagite-kalatan namwanamwai besiele kita kaliyate mayalena tomonliyao. Tabu tagogolulau bwaine boniyai mumugana ana paisowa koina besiele yaliyaya naenaena yo numa yauyaule koina, tabu ganawali yo mumuga mwalimwalinena taginaginauli, yo tabu takalekaleya yo tabu lamwapolowe mumugana taginaginauli. ¹⁴ Na Guyau Yeisu Keliso talikwa iyamala ala kaleya kalekona, na tabu ami nuwatu

ilalau yomiu kana nuwatu naenaeli kolili.

14

Tabu paisowa yabo tagiginauli tem iyamala kaba beku kalakavao tomeli kolili

¹ Tomeli tupwali ali katai Buki Tabu koina ikikiu, kabo yakayakatai yawasosi kalona mena kana dudulai tupwana nige sikakatai namwanamwai. Tabu kwasisikotanagili na tomo bwaite besielene kwayoganlima silusae ami boda koina na tabu mekamikavao wagamwagamwapakiki ali katai kaiwena. ² Tomo tupwali ali meli besiele sowasowali yakayakan bulumana sikan na tupwaliyao ali katai ikikiu kabo ali meli besiele nige sowasowana yakayakan bulumana sikan. ³ Siya yakayakan bulumana sikankan, tabu kalikavao siya yakayakan bulumana nige sikankan siwalowalo-lobilobi-yegili. Na siya yakayakan bulumana nige sikankan, tabu kalikavao siya yakayakan bulumana sikankan sikakawa-naenae-yagili, kaiwena Yaubada tomeliwo meuloila ikalailako ana tomoyao. ⁴ Tomeliwo meuloili siya Guyau ana topaisowao kabo nige ilolonamwa-yagiwo tem Guyau ana topaisowa yabo ukwawanaenaeyan, kaiwena Guyau ana paisowa iwolena. Iya ibomamo sowasowana ana topaisowa ikawa-namwanamwa-yan o tem nigele. Na walo yawasosi topaisowane kani kana kawa-namwanamwa ilobai kaiwena Guyau sowasowana isagui na ana paisowa idudulai. ⁵ Tomeli tupwali ali nuwatu yakato kaliyate kaigeda ilalakisosi kabo muli mena kaliyate

meuloili. Na tomeli tupwaliyao ali nuwatu yakato kaliyate kaigeda kaigeda sitoyatoyawa. Na sowasowana tomeli kaigeda kaigeda iboma ana nuwatu ikatai, tabu inunuwa-labulabui. ⁶ Tomeliwo siya siwalo yakato kaliyate kaigeda ilalakisosi mwa siyakasisiyan Guyau kana yakasisi kaiwena mwa ali nuwatu besiele. Siya tomeliwo yakayakan bulumana sikan, siginauli Guyau kana yakasisi kaiwena, kaiwena sikawatoki Yaubada koina kanne kaiwena. Yo siya tomeliwo yakayakan bulumana nige sikakan, siginauli Guyau kana yakasisi mwa nige sikakan, kaiwena kan bwagabwagamo kaiwena sikawatoki Yaubada koina. Kabo kita tomeliwo tabu Yeisu kana tomeliwo siya ali tapwalolo mumugana uloina takakawa-naenae-yagili. ⁷⁻⁸ Tem tamiyamiya meyawasila nige tabomayoi kaiwela, na Guyau kaiwena. Yo tem taboita, nige tabomayoi kaiwela, na Guyau kaiwena. Kabo nuwana meyawasila o tem taboita na kita Guyau ana tomoyao.

⁹ Kaiwena Keliso iboita yo itoloyoi, kabo siya toboita yo siya meyawasili ali Guyau. ¹⁰ Komiu yakayakan bulumana nige wakankan tawae kaiwena kamikavao siya sikankan wakawa-naenae-yagili? Na komiu yakayakan bulumana wakankan, tawae kaiwena kamikavao nige sikankan kwawalo-lobilobi-yegili? Wakataiyako yakato meuloila kani tatolo Yaubada manna mena na iya ala yatala ipaisowai. ¹¹ Kaiwena Buki Tabu iwalo bwaite besiele, “Yaubada iwaloba, ‘Yau Yaubada meyawasigu, kabo yawalo yawasosi, tomo meuloili kani sipwalou mangu

mena', na meuloili siwaloba, 'Walo yawasosi iya Yaubada.'” ¹² Kabo kita kaigeda kaigeda kani ala paisowa meuloina tawalo-masalan Yaubada koina.

¹³ Koinaele tabu kalakavao tomeliwo takakawanaenaeyagili. Na komiu sowasowana loine bwaite kwabomayoi wakatai kwawaloba, “Tabu ama paisowa koina kaba tupa yabo kagiginauli kisi kamakavao yo dumayao ali meli kasibayanae na sibeku.” ¹⁴ Yagu katai Guyau Yeisu koina yakatai nige kan yabo sowasowana ikabi-yabikila. Na tem tomo yabo ana nuwatu yakato kan yabo kani ikabiyabiki, ee walo yawasosi, iya ana nuwatu mena kani iyamala tomo bikibikina Yaubada manna mena tem kanne ikan. ¹⁵ Tem kamkava katena kuyakamkamna kaiwena kan yabo ukwan bwaimwa iya ana nuwatu ibiki, nige mulolo mumugana ugiginauli. Tabu kowa kanne bwaite ukwakan kisi koina kamkava kana lotonan kusibayanae. Kunuwatukalatan iya tomeli besiele kowa, yo Keliso iboita kaiwemi. ¹⁶ Bwagana ukwatai ginauli yabo inamwanamwa sowasowam uginauli, na tabu ugiginauli kamkavane manna mena kisi kamkavane kana lotonan kusibayanae kabom paisowane ikawanaenaeyan. ¹⁷ Kaiwena Yaubada ana kaba loina kana nuwatu lalakina nige imiyamiya kan yo waila koina na kana nuwatu lalakinaele ala paisowa sidudulai, mekalakavao tamiya-daumwali yo yaliyaya ilaoma Yaluyaluwa Tabuna koina tayaliyaya-yan. ¹⁸ Tem tomo yabo yagu walone bwaite imuliya iya kani iyamala Keliso ana topaisowa. Kabo

Yaubada kani iyaliyaya kaiwena yo tomo meuloili kani tomone sikawa-namwanamwa-yan.

¹⁹ Koinaele takepate kaiwe tapaisowa na mesabana miya daumwali iyawatagili na kalakavao ali meli takabi-yakaiweli. ²⁰ Tabu gamwapakiki kan kaiwena na Yaubada ana paisowa kosisibayanae. Kan meuloina ilonamwayagila sowasowana takanli, na tem kan yabo takan na kalakava ana meli tasibayanae, bwaimwa mumugana naenaena taginauli koina.

²¹ Nuwana tem yakayakan bulumana ukwan o tem wain kunuma o tem ginauli yabo kupaisowai, bwaimwa iya am paisowane koina kamkavane ukwabi-yabeku, na inamwanamwaele tabu mumugane uginauli besiele.

²² Am meli bwaimwana ginauline kaiweli kubomamo nuwam mena, kowa yo Yaubadamo wakatai na tabu kamkavao mekamkavao wagagamwapakiki-yani. Tem nuwatu yabo uginauli na katem mena ukwatai idudulai yo tabe ukwatai Yaubada am nuwatune kani ikawa-namwanamwa-yan, ee me am nuwadaumwali yo kuyaliyaya. ²³ Tem am nuwatu mena nige sowasowam bulumane bwaite ukwan, na muli mena ukwan, kani Yaubada ikawa-naenae-yagiwo am lopwano kaiwena, kaiwena kam lotonan yo am meli yakato paisowane bwaite nige idududulai.

15

¹ Kita tomeli matumatuwali ilonamwayagila tomeli belubeluli tasaguili ali polowe kolili. Tabu yakato taboma ala namwanamwa kaiwena tanuwanuwatu. ² Na kita kaigeda kaigeda

kalakavao ali namwanamwa kaiwena tanuwanuwatu, na ali meli takabi-yakaiwe.

³ Kaiwena Keliso nige ibomayoi ana namwanamwa kaiwena inuwanuwatu, na tomo ali kawa-naenaie ikalakisiye-yagili besiele Buki Tabu ana walo iwaloba, “Kawa-naenaene siwalowen Yaubada koliwo besiele siwalowen yau koliyau.” ⁴ Kabo walo meuloina bwaite beyabeyana sileleli Buki Tabu kalona mena kita iyakenayagila me ala kalakisiye na mesabana kalakisiyene ala meli ikabiyakaiwe, kabo me ala katepatu tasanasana bwaimwa Yaubada ala namwanamwa ikatububunan kaiwela kani takalai. ⁵ Sauga meuloina Yaubada ikabiyakaiwela yo isaguila takalakisiye. Na yakawanoi iya koina isaguimiu kwaemala Yeisu Keliso kana tomuliyayao yawasosi yo ami nuwatu kaigeda, ⁶ na mesabana meuloimiu kwayaboda kaigeda na me ami kate-talam kaina kaigeda koina ala Guyau Yeisu Keliso ana Yaubada yo Tamana kwatobalan.

Yeisu ilaoma siya tomo Yudiya yo siya nige tomo Yudiya kaiweli

⁷ Kabo ami tali tomeliwo kwayoganli silusae ami boda koina, besiele Keliso iyoganmiu kwalusae iya ana boda koina. Tem kwapaisowa bwaite besiele, kabo koina Yaubada esana kwatobalan. ⁸ Na yawalo kolimiu, saugana Keliso ilokeikeile yanuwa yaulina mena, nuwanuwana iyakenayagila yakato Yaubada iya towalo yawasosi kabo iyamala topaisowa tomo Yudiya kaiweli na Yaubada ana waloyameli Abelamo, Aisake yo Yakobo kolili iyamala yawasosi.

⁹ Tabe ilaoma na siya nige Yudiya tomonliyao isaguili kabo Yaubada sitobalan kaiwena ikatekamkamna-yagili tabe. Na besiele Buki Tabu ana walo iwaloba, “Esam kani yakeleisinan siya nige Yudiya tomonliyao kolili yo walim yawaliyan kolili na sibenalan.” ¹⁰ Yo iwaloyoi tabe, “Komiu nige Yudiya tomonliyao, mekamikavao Yaubada ana tomoyao kwayaliyaya.” ¹¹ Yo iwaloyoi iba, “Komiu nige Yudiya tomonliyao, meuloimiu Yaubada kwatobalan, yo kwawali-tobali koina.” ¹² Besiele tabe palopita Aiseya Yeisu ana laoma kaiwena ipalopisai iwaloba, “Yese tubuna yabo kani iyawatagili na iyamala kin, kabo siya nige Yudiya tomonliyao iloinayagili na iya kana meli sipei.” ¹³ Yakawanoi Yaubada koina ana nuwa-daumwali katemiu iloya-kalapowonli na mesabana ami meli kwapei koina. Tabe yakawanoi yoi tem Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe koina ikabiyakaiwemiu na me ami katepatu kwasanasana Yeisu ana pileyoima kaiwena.

Paulo iedeedede ana paisowa kaiwena siya nige Yudiya tomonliyao kolili

¹⁴ Kaukavao yo duguwao, yakatai namwanamwai wakalapowon mumugana namwanamwana koina, ami katai ilalaki, yo sowasowamiu kwayakayakatai kamikavao kolili. ¹⁵ Na ami letane bwaite kalona mena nuwatu tupwaliyao lalakili yanuwanuwatuli nuwagu mena yaleleliwa kolimiu, kaiwena nuwanuwagu yyanuwapeimiu yoi nuwatune kaiweli. Walo bwaite nige yawawalo-wadam, kaiwena Yaubada ikatekamkamna-yagau yo

ipeiyau ana tosagenawasa na ami wasa yaeyawa.
¹⁶ Yaemala Keliso ana topaisowa siya nige Yudiya tomonliyao kaiweli. Wasa namwanamwanane iya ilaoma Yaubada koina yayakayakatai-yani na mesabana siya nige Yudiya tomonliyao yayoganli silaoma Yaubada koina. Yau yapaisowa besiele Yaubada ana topwaoli na saugana ali laoma igitai yakato iya ana pwaoli, iyaliyaya lalakina. Yo Yaluyaluwa Tabuna kani ikabi-yakapwali Yaubada kaiwena. ¹⁷ Bwaite iya kaiwena yagagasa kaiwena yamiyamiya Yeisu Keliso koina na yapaisowa Yaubada kaiwena.
¹⁸⁻¹⁹ Nige nuwanuwagu yaedeedeede nuwatu uloina kaiwena. Na kani yaedeededemo tawae Keliso ipaisowai koliyau siya nige Yudiya tomonliyao kaiweli. Yagu walo yo yagu paisowa kolili, ginauli kaba nuwapwanopwano yo kaba nuwa yai kolili, Keliso isaguiyau kabo Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe koina yayoganlima Yaubada koina na siobigai. Dedei meuloili yapaisowata-kikili yo kolili Keliso wasana namwanamwana yaguguyeyanako kolili, yayatubu tete bolibolime mena bwaimwa Yelusalema yo yalau tete yalasi mena bwaimwa Ililikami. ²⁰ Nuwanuwagu lalakina wasana namwanamwana yaguguyeyan siya nige naga Yeisu wasana sibebenalan kolili, kabo genuwagu yalau dedeine silaoko koina sipaisowa na yalauyoi koina yapaisowa.
²¹ Kaiwena Buki Tabu ana walo iwaloba, “Siya nige wasana siyawasayani kolili kani sigitai yo siya wasana nige sibebenalan kani sikatai.”

Paulo nuwanuwana ilau Loma tomeliwo igitaili

²² Sauga ibaibaiwa yagu paisowa bwaite ikausiyau nige sowasowagu yalaowa yagitaimiu kaiwena yalau dedei waluwaluli kolili yapaipaisowa Keliso wasana kaiwena, ²³ na sauga bwaite koina yagu paisowa dedei bwaite koina yaemwawasiliko. Bolime ibaibaiwa kalona mena nuwanuwagu lalakina yagitaimiu, ²⁴ kabo sauga kikiunamo koina kani yalaowa yaboeyagimiu, muli mena kabo yalau Sipein. Saugana tem yalaowa nuwanuwagu mekaukavao komiu tamiyamiya takelabilabin sauga kubwakubwana koina, imwawasi kabo kwasaguiyau na yalau yanuwane koina. ²⁵ Na sauga bwaite koina kani yalau Yelusalema yo Yaubada ana tomoyao bwaine koina kali sagu yaolegili. ²⁶ Kaiwena tomeliwo siya simiyamiya Masidoniya polovinsi yo Akaya polovinsi kolili me ali yaliyaya mane sipepei Yaubada ana tomoyao Yelusalema koina siya tobubutuma kali sagu kaiwena. ²⁷ Me ali yaliyaya sipaisowa besiele, na walo yawasosi kali yagayaga imiyamiya Yudiya kolili. Kaiwena wasana namwanamwana ana debalala itubu Yelusalema koina saugana tomeliwo Yudiya Yelusalema silogabaen silau na wasana namwanamwana siyadebalala siya nige Yudiya tomonliyao simiyamiya Masidoniya yo Akaya polovinsi kolili. Kabo muli mena sinuwabui yo sagu silobai yaluyaluwa ana dedei koina. Kabo ilonamwayagili kwapi ana dedei koina gogo sipei na tomeliwo Yudiya sisaguili. ²⁸ Kabo nuwanuwagu yalau Yelusalema na paisowa bwaite yaemwawasi, bwaimwa tomeliwo Yelusalema kali mulolo yaolegili, kabo muli mena

yalaowa yagitaimiu, imwawasi kabo yalau Sipein.
²⁹ Na yakatai saugana tem yalaowa kolimiu, kani yakabi-yakaiwemiu yo Keliso ana walo-mulolo kalakalapowonna kwalobai.

³⁰ Kaukavao yo duguwao, ala Guyau Yeisu Keliso esana mena yo Yaluyaluwa Tabuna ana mulolo koina yakawanoi kolimiu kwasaguiyau kawakawanoi koina na Yaubada isaguiyau yagu paisowa koina. ³¹ Wakawanoi yoi Yaubada koina iya igite-kalatagau na tabu nae yabo yalolobai tomo Yudiya kolili siya nige Yeisu kana tomeliwo Yudiya polovinsi koina. Tabe wakawanoi siya Yeisu ana tomoyao Yelusalema koina siyaliyaya yagu paisowa kaiweli kaiwena. ³² Kabo muli mena tem Yaubada ana nuwatu besiele, kani me yagu yaliyaya yalaowa kolimiu mekaukavao komiu takawa-elieliyam yo takabi-yakaiwela. ³³ Yakawanoi Yaubada iya nuwa-daumwali yaina imiyamiya meuloimiu kolimiu. O besiele.

16

Paulo mekanakavao ali walo-kaiyon

¹ Dula Pibe ilalaowa kolimiu kabo nuwanuwagu kwayaliyaya kaiwena na kwayogan, kaiwena iya tomeli yo iya ekalesiya kali tosagu Senkuliya koina. Na Senkuliya iya yanuwa yabo Kolinita dedeina koina. ² Ala Guyau esana koina kwayogan besiele tomeli mumugali, na tem ginauli tupwali sikubwa koina kabo kwasagui kaiwena iya ana sagu ilalaki tomo sibaibaiwa kolili yo besiele tabe yau koliyau. ³ Yagu mulolo kwawalowen Pilisila mewainena Akuila kolili,

siya mekaukavao kapaisowa toyawa Yeisu Keliso kaiwena. ⁴ Siya boita nige simamatausan na yawasili sitalamwan tem sileboiyau tomo naenaeli kolili. Bwaite iya kaiwena yamulolo lalakina kolili. Na nige yakato yau yabomamo yakawatoki Yaubada koina kaiweli, na tomeliwo siya simiyamiya siya nige Yudiya ali dedei kolili siya tabe sikawatoki Yaubada koina kaiweli. ⁵ Na yamulolo tomeliwo kolili siya silogogo sitapwatapwalolo Pilisila yo Akuila ali nume mena. Yamulolo yagu eliyam namwanamwana Epainetasi koina, iya Keliso imeliyan bagunayan Eisiya polovinsi koina. ⁶ Yamulolo Meli koina iya ipaisowasosi kaiwemi. ⁷ Yamulolo tau yabo esana Andolonikasi mekanakava sine Yuniyasi kolili, siya yagu tali Yudiya na beyabeyana mekaukavao kamiyamiya nume pan mena. Sipaisowa besiele tosagenawasao yo ali paisowane kaiwena tomeliwo meuloili sikataili. Siya simeli baguna Keliso koina kabo muli mena yau. ⁸ Tabe Ampiliyatasi iya kana nuwanuwatu iyaele kategu mena kabo Guyau esana mena yamulolo koina. ⁹ Yamulolo Ubanasi koina, iya ala tali topaisowa Keliso kaiwena yo yamulolo tabe Sitakisi koina, yagu eliyam namwanamwana. ¹⁰ Yamuloloyoi Apelisi koina, iya ginauli meuloina kaiweli ikalakisiye-yani kabo takatai namwanamwai Keliso ana kawanamwanamwa ilobaiyako. Yamulolo Alisitobulo mekanakavao ana nume kana tomiyayao kolili. ¹¹ Yamulolo Elodiyoni koina iya yagu tali Yudiya. Yamulolo tomeliwo kolili siya simiyamiya Nasisi ana nume mena. ¹² Yamulolo sinesineo Tilipina yo

Tiliposa kolili, siya sipaisowasosi Guyau kaiwena, yo yamulolo sine Pesisu koina, iya ipaisowa kaiwe Guyau kaiwena. ¹³ Yamulolo Lupasi koina, iya Guyau igitesipwai ana topaisowa namwanamwasosina yo tabe yamulolo sinana koina, iya mwa yakawa-sina-yan. ¹⁴ Yamulolo Asinikilitasi, Pelegoni, Emisi, Patolobasi yo Emasi kolili, yo kalakavao mekalikavao simiyamiya. ¹⁵ Yamulolo Pilologasi, Diuliya, Olimpasi yo Neliyasi meduna kolili, mekalikavao Yesu kana tomeliwo tabe siya mekalikavao simiyamiya. ¹⁶ Nimamiyao kwayaga-yagili kamikavao kolili yo kwamulololili kaiwena komiu Yaubada ana tomoyao. Keliso ana ekalesiya meuloili dedei bwaite koina simulolo kolimiu.

¹⁷ Kaukavao yo duguwao, yayanuwapeimiu na wagite-kalatagimiu toyakayakatai mwakomwakotali kolili. Kaiwena silaoma na yakayakatai namwanamwana bwaimwa beyabeyana wakalaiyako sikawa-naenaeyan. Siya nuwanuwali komiu tomeliwo ami boda siyakasali na sikabi-yabelumiu. Toyakayakataine bwaite kwasikotanagili tabu kwalalau kolili. ¹⁸ Siya nige sipapaisowa ala Guyau Yesu Keliso kaiwena na sipaisowaya siboma ali kaba yaliyaya kaiweli. Ali edeedede sikamna yo siluviluvi mwa koina tomeliwo belubeluli simwakota-yagili. ¹⁹ Tomeliwo dedei meuloina wasamiu sibenalan yakato Yesu kwaobigai, kabo yayaliyaya kaiwemiu. Na nuwanuwagu kwasonogaya mumugana namwanamwana koina na tabu kwasosonoga mumugana naenaena koina. ²⁰ Yaubada iya nuwa-daumwali

yaina sauga kikiunamo kani Seitani iutu-yamate kaemiu yaulina mena. Ala Guyau Yeisu ana katekamkamna imiyamiya kolimiu. ²¹ Timoti, iya yagu tali topaisowa imulolo kolimiu, yo Lusiyasi, Yesoni yo Sosipata, siya yagu tali Yudiya siya tabe simulolo kolimiu. ²² Yau Tetiyasi Paulo ana walo yalele-lobiyen leta bwaite koina, Guyau esana mena yamulolo kolimiu. ²³ Gayasi, iya koina yau Paulo yamiyamiya na tomeliwo sitapwatapwalolo ana nume mena imulolo kolimiu. Elasitasi, iya yanuwa bwaite kana mane kana togitekalatan yo kalakava Kuwatasi simulolo kolimiu. ²⁴ Ala Guyau Yeisu Keliso ana katekamkamna imiyamiya meuloimiu kolimiu. O besiele.

²⁵ Yaubada tatobalan, iya sowasowana ami meli ikabiyakaiwe, besiele Yeisu Keliso wasana namwanamwana yaguguyeyani. Wasane sauga imamalawe wadawadamna, na sauga bwaite koina ilaomako mayale mena imiyamiya. ²⁶ Palopitao ali lelelele koina wasanane siwalomasalan yo Yaubada miyamiya yaina iya tabe iyakenayagila na mesabana siya simiyamiya dedei meuloili kolili simeli Yeisu koina yo kainana siobigai. ²⁷ Yaubada, iya tosonoga yawasosi yo iya Yaubada kaigedamo, kabo Yeisu Keliso esana koina tatobalan sauga meuloina nige ana kaba mwawasi. O besiele.

Buki Tabu Waluwaluna
The New Testament in the Tubetube language, also
known as the Bwanabwana language, of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Tubetube long Niugini

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tubetube (Bwanabwana) (Bwanabwana)

Dialect: Tubetube

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

0931f701-f3ab-55d7-a908-17edd28ccc5a